

Nd.

226. Nefndarálit

[134. mál]

um frv. til l. um lagagildi viðaukasamnings milli ríkisstjórnar Íslands og Swiss Aluminium Ltd. um álbræðslu við Straumsvík.

Frá 1. minni hl. iðnaðarnefndar.

Með fyrirleggjandi frumvarpi liggur fyrir samningsleg niðurstaða í aðeins *einum af mörgum þáttum samningaviðræðna* milli ríkisstjórnar Íslands og Alusuisse.

Í bráðabirgðasamningi núverandi ríkisstjórnar og Alusuisse frá 23. september 1983 var dreginn rammi um samningaviðræður aðila. Sá samningur gerði ráð fyrir „*endanlegu samkomulagi eigi síðar en 1. apríl 1984*“, *einnig um endurskoðað skattkerfi*. Um skattadeilu vegna liðinna ára skyldi fjallað sérstaklega og óháð samningaviðræðum um breytingar á aðalsamningi.

Þessum grundvelli bráðabirgðasamningsins frá september 1983, þar sem strax hallaði mjög á stöðu Íslands, hefur *Alusuisse síðan tekist að rifta og snúa samningsstöðunni enn á ný sér í hag*. Birtist það m.a. í eftirfarandi staðreyndum:

- Í stað heildarsamkomulags um endurskoðun tókst Alusuisse að *deila samningamálum* gagnvart ríkisstjórninni í marga sundurgreinda þætti.
- Í *nóvember 1984* var innsiglið sáttargerð í skattadeilunni vegna fyrri ára samhliða ófullnægjandi breytingum á rafmagnssamningi og ýmsum breytingum á skattareglum sem allar voru til hagsbóta fyrir Alusuisse.
- Með „*syndakvittun*“ í *skattadeilunni*, sem hnýtt var upp á með eftirminnilegum ákvæðum, var létt miklum þrýstingi af Alusuisse og öll frekari samningsstaða breyttist

til hins verra fyrir Ísland. Skattsvik Alusuisse voru í rauninni eina vopnið sem Ísland hafði til að neyða Alusuisse til samninga um hækkað raforkuverð.

- Samningur sá um breyttar skattareglur, sem nú liggur fyrst fyrir *einu og hálfu ári eftir að heildarendurskoðun samninga skyldi lokið*, er gerður við mjög þægilegar aðstæður fyrir Alusuisse og bera niðurstöður hans þess augljós merki.

Meginniðurstöður.

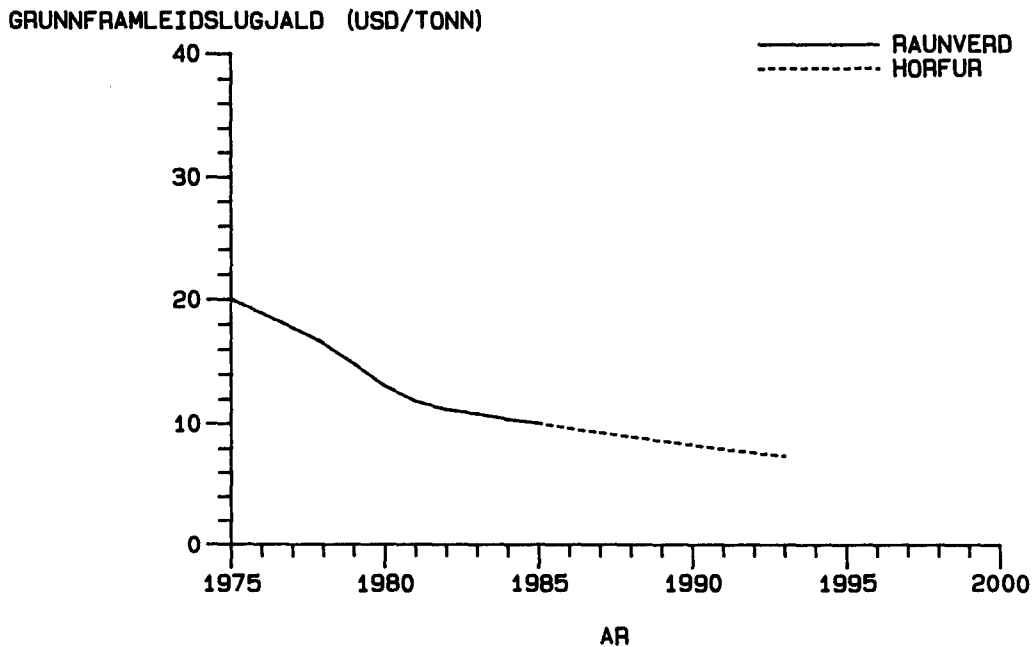
Samkomulagið frá 11. nóvember 1985, sem á að lögfesta með þessu frumvarpi, felur í sér eftirfarandi meginniðurstöður:

1. Hríðlækkandi lágmarksskattur (grunnframleiðslugjald). Framleiðslugjald er samkvæmt samningnum óbreytt að lágmarki í dollurum frá því sem um var samið á árinu 1975, þ.e. 20 dollarar á hvert framleitt tonn eða alls 1,7 milljónir dollara á ári miðað við 85 þús. tonna ársframleiðslu álversins.

Raunvirði þessa lágmarksgjalds hefur rýrnað stórlega s.l. 10 ár, þ.e. 20 dollarar svara nú til aðeins *11,45 dollara* á tonn miðað við þróun heildsöluvísitölu í Bandaríkjunum, samkvæmt upplýsingum iðnaðarráðherra.

Þessi lágmarksskattur er *áfram óverðtryggður* og fyrstu möguleikar á að óska eftir breytingu á honum eru að 5 árum liðnum. Þá yrði raungildi hans 25—30% lægra en nú er að mati samningamanna ríkisstjórnarinnar vegna alþjóðlegrar verðbólgu og komið niður í um 8 *dollara* að raungildi miðað við andvirði 20 dollara árið 1975 (sjá línurit, mynd 1).

Þróun á raungildi grunnframleiðslugjalds Ísals

2. Lægri heildarskatttekjur. Miklar líkur eru til að heildarskatttekjur ríkisins af álverinu verði lægri í framtíðinni vegna þeirra breytinga sem hér liggja fyrir og sem gerðar voru á skattaákvæðum álsamninganna í nóvember 1984.

Getur þar munað verulegum upphæðum bæði í einstökum árum og þegar á heildina er litið.

Þetta er þveröfug niðurstaða miðað við yfirlýst markmið af hálfu ríkisstjórnarinnar og allt annað en haldið var fram eftir að meginniðurstöður samningaviðræðna lágu fyrir í júlí s.l.

3. Veikara aðhald að Ísal. Breytt ákvæði um verðviðmiðun, þrengri árlegur endurskoðunarréttur og brottfall samningsákvæða um að Alusuisse láti Ísal njóta bestu kjara leiðir í heild til mun veikari möguleika íslenskra stjórnvalda til skattalegs aðhalds að Ísal en áður.

Verð á aðföngum og afurðum er nú *bundið fram í tímann* og að miklu leyti tengt ákveðnum viðmiðunum, a.m.k. til 5 ára í senn.

Endurskoðendur *sem Alusuisse velur* staðfesta einhliða verð á rafskautum gagnvart ríkisstjórninni og endurskoðun af Íslands hálfu verður þar ekki við komið.

Svigrúm til árlegrar endurskoðunar á framleiðslugjaldsskýrslum og ársreikningum Ísals er nú *takmarkað við 4 mánuði* og „*er ekki unnt að vefengja framleiðslugjaldsskyldu Ísals fyrir það ár, sem um er að ræða, eftir 1. október næsta ár á eftir*“.

Með þessu er fullvalda ríki að *afsala sér* þeim mikilvæga rétti sem felst í *skattmati* og með einhliða verðákvörðun Alusuisse á rafskautum, sem ekki er heimild til að endurskoða af Íslands hálfu, er tekin upp tilhögun sem *ekki getur staðist* í ríki sem telur sig hafa stjórnarskrárbundinn rétt til skattlagningar.

Viðurlög við undandrætti á skatti eru engin og beinlínis bannað að þeim sé beitt.

4. Skattalögsagan gagnvart Ísal áfram erlendis. Engin breyting er gerð á ákvæðum samninganna frá 1966, þar sem Ísland afsalaði sér lögsögu í skattamálum Ísals og verður eftir sem áður að leita til erlendra gerðardóma í skattadeilum.

Upplýst var í iðnaðarnefnd neðri deildar að ríkisstjórnin hefði engan teljandi áhuga sýnt á að fá þessu ákvæði álsamninganna breytt.

5. Tækni- og sölubóknun til Alusuisse óbreytt. Þótt aflétt sé samningsbundinni kvöð af Alusuisse að tryggja Ísal *bestu kjör* á aðföngum og við sölu afurða og teknar upp allt aðrar viðmiðanir um verðlagningu þeirra er *í engu* hróflað við skattfríum bóknunum Ísals til Alusuisse sem upphaflega voru rökstuddar með samningsákvæðunum um bestu kjör til handa dótturfyrirtækinu í Straumsvík. Alls nema þessar greiðslur *3,7% af árlegri veltu Ísals* sem svarar til 3—7 milljóna bandaríkjadollara eða meira en tvöfalds lágmarksskattgjalds Ísals.

Iðnaðarráðherra Íslands réttlætti þessi nýlenduviðskipti við 1. umræðu um frv. þannig: „Miklu skiptir fyrir *hagsmunum ríkisstjórnarinnar* að Alusuisse sé tæknilega sterkt fyrirtæki.“

Auk þessara þátta, sem hver um sig gerir samninginn óaðgengilegan, eru *ffölmörg önnur atriði* óhaf og gagnrýni verð í skattaákvæðum álsamninganna.

Þau fáu atriði, sem talsmenn fyrirleggjandi samnings reyna að telja honum til gildis, svo sem öruggari viðmiðanir sem þeir telja að leiði til hærri skattstofna og heimild til að leita eftir endurskoðun vissra samningsákvæða að 5 árum liðnum, eru afar haldlítill og takmörkuð eins og nánar er að vikið síðar í þessu nefndarálit.

Á heildina litið verður að telja þær breytingar, sem hér eru gerðar á skattaákvæðum álsamninganna, *til hagsbóta fyrir Alusuisse en Íslandi óhagstæðar* og þær stefna þannig í þveröfuga átt við það sem nauðsyn bar til og upphafleg samningsstaða gaf kost á. Með tilliti til þessa telur undirritaður *ekki orka tvímælis að vísa beri samningnum frá 11. nóvember s.l. á bug og fella eigi frumvarpið.*

Hrakleg málsmeðferð.

Í samningaviðræðum við Alusuisse um breytt skattaákvæði vegna Ísals hélt ríkisstjórnin fast við fyrri stefnu sína að *útiloka stjórnarandstöðuna* frá upplýsingum um gang samningaviðræðna og áhrifum á þær viðræður. Samningarnir eru þannig niðurstaða úr *leynimakki* samninganefndar og sérfræðinga ríkisstjórnarinnar við Alusuisse og örfáranna manna úr innsta hring stjórnarflokkanna.

Um lýðræðislegt aðhald að þessari samningsgerð hefur þannig ekki verið að ræða frekar en um fyrri samninga, sem núverandi ríkisstjórn hefur gert við Alusuisse. Hefur sú málsmeðferð öll *veikt til muna samningsstöðu Íslands*. Forustan í samninganefnd og sérfræðingaliði er einnig hin sama og fylgt hefur samskiptum Íslands við Alusuisse eins og skuggi um 25 ára skeið. Reynslan af samningum við auðhringinn á þessu tímabili er órækur vottur um hættuna af slíkri tilhögun og hefur þar síst orðið breyting til bóta í fyrirbyggjandi samningi. Þannig óma *röksemdir Alusuisse* úr munni íslensku samningamannanna og ganga aftur í ræðum þeirra stjórnámálanna sem mæla fyrir samningnum. Um það mætti tína til fjölmörg dæmi úr greinargerð með frumvarpinu og ræðum ráðherra o. fl. við 1. umræðu málsins. Alusuisse hefur þannig tekist snilldarlega það ætlunarverk hvers fjölþjóðafyrirtækis að tryggja sér ítök í og áhrif á fremstu valdaaðilana í viðkomandi samfélagi.

Við þessa samningsgerð virðist bæði hafa *skort heildarsýn og pólitískan vilja* til að breyta skilmálum Íslandi í vil m.a. með því að hagnýta sér reynslu annarra þjóða og ný viðhorf í samskiptum ríkja við fjölþjóðafyrirtæki. *Undirnefnd* á vegum samninganefndar um stóriðju undir forustu *Gardars Ingvarssonar* hafði veg og vanda af samningsgerðinni, eins og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu. *Sverrir Hermannsson* hafði aldrei fyrir því sem iðnaðarráðherra að setja sig inn í málsatvik ef marka má ummæli hans og yfirlýsingar. Nýr iðnaðarráðherra, Albert Guðmundsson, tók við málinu á lokastigi og staðgengill hans, Matthías Bjarnason, mælti fyrir því við 1. umræðu. Allt er þetta *dæmigert fyrir* þau vettlingatök sem ríkisstjórnin hefur tekið þetta mál.

Í greinargerð með frumvarpinu er þess í engu getið að *ráðherranefnd ríkisstjórnarinnar í stóriðjumálum*, skipuð forsætisráðherra, utanríkisráðherra og iðnaðarráðherra, hafi fjallað um málið á einstökum stigum. Þó þáði þessi ráðherrahópur sérstakt heimboð Alusuisse til Sviss á síðasta sumri ásamt formanni samninganefndarinnar, Jóhannesi Nordal, þar sem stækkun álversins og fleiri mál voru til umræðu milli aðila.

Breytingar á skattareglum í forgjöf.

Þegar á fyrri stigum, þ.e. með samningnum sem undirritaður var vegna 3. viðauka við álsamninginn 5. nóvember 1984, tryggði Alusuisse sér undirtökin í skattamálum *áður en* eiginlegar samningaviðræður um breytt skattkerfi voru hafnar.

Með þeim breytingum, sem lögfestar voru í nóvember 1984 og *allar voru Alusuisse í vil*, náði auðhringurinn m.a. fram eftirfarandi:

1. Mengunarnabúnað álversins var heimilað að *afskrifa á 8 árum* í stað 15 ára sem var meginregla um fyrningar. Að mati Ríkisendurskoðunar var þar um tekjutap eða tilfærslu að ræða sem svarað hefði til um 900 þús. bandaríkjadala eða um *38 milljónum íslenskra króna* í skatt á árinu 1980 miðað við ársreikninga Ísals eins og þeir höfðu verið leiðréttir af endurskoðendum.

2. Ísal var veitt fullt frelsi varðandi *varasjóð* að 20%-markinu. Slík heimild hefði þýtt um 1 milljónar bandaríkjadala (*40 milljóna íslenskra króna*) lægri skatta Ísals á árinu 1980 að teknu tilliti til leiðréttinga Coopers & Lybrands.

Jafnframt var Ísal undanþegið *viðurlögum* vegna óframtalinna og ógreiddra skatta.

3. Felld voru niður ákvæði um *bestu kjör* á aðföngum frá Alusuisse til Ísals sem voru meðal grundvallaratriða hins upphaflega samnings frá 1966 og höfðu reynst sérstaklega þýðingarmikil fyrir Ísland í mati á verði aðfanga, svo sem súráli og rafskautum, á liðnum árum og skeinuhætt fyrir Alusuisse í gerðardómsmálinu í New York á árinu 1984. Krafa um að fella þetta ákvæði út var gerð að *úrslitaatriði fyrir undirskrift samningsins 5. nóvember*, aðeins degi áður en Sverrir Hermannsson hélt til Zurich til að undirrita samkomulagið. Fyrir iðnaðarnefnd neðri deildar viðurkenndi ráðherrann að hér væri um að ræða „*stóra veikingu á þessum ákvæðum*“ gildandi samninga. Samt var á þessa kröfu fallist sem sett var fram af

fáheyrðri óskammfeilni af hálfu Alusuisse á síðustu stundu. Hjörtur Torfason hrl. greindi frá því fyrir iðnaðarnefnd 5. des. 1985 að umræðan um bestukjaraákvæðin hafi verið „mikill fleinn í holdi Alusuisse“ og Ragnar Aðalsteinsson hrl. lagði áherslu á gildi þessa ákvæðis í málflutningi fyrir gerðardómi vegna skattadeilunnar 1984.

Þetta ákvæði átti þátt í þeirri niðurstöðu gerðardómsins í New York að *Alusuisse bæri að opna bókhald sitt* og leggja fram frumreikninga sem sönnuðu sakargiftir af Íslands hálfu um „hækkun í hafi“ og skattsvik Ísals. Á dómsniðurstöðu reyndi hins vegar ekki þar eð íslenska ríkisstjórnin féllst á beiðni Alusuisse um sáttargerð í skattadeilunni gegn greiðslu 3 milljóna bandaríkjadala (um 125 milljóna íslenskra króna) og algjöra sakaruppgjöf. Eftir að aðilar höfðu orðið ásáttir um slíka málsmeðferð í júlí 1984 varð fyrst afráðið í *september 1984* að *undanskilja samninga um breytingu á skattkerfi* og láta þá bíða síðari tíma. Þar með skapaðist sú staða sem íslenskir samningamenn þurftu að vinna við á þessu ári og gat talist óskastaða fyrir Alusuisse.

Sáttargerðarsamningurinn og skattadeilan í Ástralíu.

Ástæður Alusuisse til að leggja áherslu á sáttir í skattadeilunni við íslensk stjórnvöld voru margþættar.

Auðhringurinn sá fram á að *fá á sig dóm* þar sem fallist yrði á meginkröfur Íslendinga, a.m.k. vegna ársins 1980. Slíkt tap fyrir gerðardómi er fjölþjóðaafyrirtæki margfalt dýrkeyptara sem *álitshnekkir* en þær fjárhæðir sem um var að tefla.

En það var fleira sem rak á eftir en gertöpuð staða fyrir gerðardómnum á móti Íslandi í New York. Í *Ástralíu stóðu spjóttin á Alusuisse* vegna krafna þarlendrar skattýfirvalda á hendur *Austraswiss*, dótturfyrirtækisins, sem á 70% í baxít- og súralsverksmiðjunum í Gove í Norður-Ástralíu, þaðan sem Alusuisse flytur súrálið til Straumsvíkur.

Fregnir af málarekstri Íslendinga á hendur Alusuisse vegna Ísals voru að komast í hámæli í Ástralíu og gátu orðið vopn í höndum þarlendrar stjórnvalda fyrr en varði. *Bókhaldsfalsanir Alusuisse hittu Ástralíumenn fyrir með sama hætti og Íslendinga*, sem undandráttur á hagnaði og þar með skattgreiðslum. Í stað hækkunar á súráli í hafi kom bókhaldsleg „lækkun í landi“ á súralsverðinu út frá Gove.

Dómur vegna „hækkunar í hafi“ og vitneskja um málsatvik hefði stórlega veikt stöðu Alusuisse gagnvart áströlskum stjórnvöldum. Sérfræðingar íslensku ríkisstjórnarinnar sem komu fyrir iðnaðarnefnd neðri deildar nú, þar á meðal *Hjörtur Torfason hrl.*, töldu auðsæ tengsl á milli sáttatilboðs Alusuisse í fyrra og harðnandi deilu fyrirtækisins í Ástralíu.

Sérstaklega bæri að líta á hið afdráttarlausa og harðsoðna orðalag sáttargerðarsamningsins, sem fleygt varð í umræðum á Alþingi í fyrra, í ljósi *áherslu Alusuisse að hafa alveg hreint borð á Íslandi*, m.a. vegna harðnandi deilu í Ástralíu í nátengdu máli.

Nú vita menn af blaðafregnum frá Ástralíu og umræðum í ástralska þinginu í síðasta mánuði (nóvember 1985) að mjög kreppir þar að Alusuisse. Skattayfirvöld þarlend hafa sent *Austraswiss*, dótturfyrirtæki Alusuisse, reikning vegna vantalins hagnaðar og *skatta á árunum 1978 og 1979 upp á 15 milljónir dollara*. Íslenska fjármálaráðuneytið sendi Ísal á sínum tíma (27. des. 1982 og 11. febr. 1983) reikning fyrir viðbótarsköttum vegna árunna 1976—1979 upp á 3,3 milljónir dollara, en *samtals námu skattakröfur Íslands á hendur Ísal með viðurlögum röskum 10 milljónum bandaríkjadala*.

Vert er að minnast þess í ljósi bakreikninga Ástralíustjórnar til *Austraswiss* nú á árinu 1985 vegna árunna 1978—1979 að hér heima fyrir var krafa íslenskra stjórnvalda um skattgreiðslur nokkur ár aftur í tímann af mörgum, m.a. þáverandi stjórnarandstöðu innan Sjálfstæðisflokksins, talin bera vott um mikla óbilgirni.

Á sama hátt er *Austraswiss* nú sakað um að hafa flutt hvert súrálstonn út frá Gove á árinu 1984 á 34 dollara lægra verði en heimildir voru fyrir.

Verzlunarráðherra Ástralíu, Mr. John Dawkins, lýsti því yfir á þingi 25. nóv. s.l., að hann mundi því aðeins veita heimild fyrir áframhaldandi útflutningi frá Gove, að fyrirtækin sæju að sér og hafði hin hörðustu orð um framkomu Austraswiss. „This is a shabby story“ (þetta er sóðaleg saga), sagði ráðherrann á ástralska þinginu.

Ekki er vitað til þess að núverandi ríkisstjórn hafi á neinn hátt leitað tengsla við áströlsk stjórnvöld vegna deilumálanna við Alusuisse, en fyrri ríkisstjórn aflaði sem kunnugt er gagna frá áströlskum yfirvöldum, sem gerðu kleift að færa sönnur á bókhaldssvik („transfer pricing“) Alusuisse varðandi súrálið frá Gove.

Brot á sáttargerðarsamningi.

Í sáttargerðarsamningi milli ríkisstjórnar Íslands og Alusuisse frá 5. nóvember 1984 segir undir tölulið 9:

„Hvorugur aðila skal gefa út neina fréttatilkynningu eða aðra svipaða tilkynningu varðandi sáttargerðarsamning þennan án samþykkis hins aðilans.“

Í nefndarátliti og þingræðu í nóvember í fyrra vakti undirritaður athygli á ummælum *Ragnars Halldórssonar, forstjóra Ísals*, í ávarpi þann 7. nóvember 1984, en þau birtust í Morgunblaðinu 16. nóvember 1984. Þar túlkar Ragnar *einhlíða* nýgerðan sáttasamning, m.a. með eftirfarandi orðum:

„Hið rétta er að skattinneign Ísals hjá ríkissjóði verður lækkuð um 3 milljónir dollara, sem samsvarar vöxtum af inneigninni frá 1975 þegar síðast var samið. Þetta var samþykkt með tilliti til þess mikla kostnaðar sem áframhaldandi málaferli hefðu haft í för með sér, og vegna þess, sem skiptir miklu máli, að leyfi hefur fengist til stækkunar, að nánari skilyrðum uppfylltum. Ríkisstjórnin hefur jafnframt lýst yfir að Alusuisse og Ísal hafa ekki í neinu brotið gegn fyrri samningum, þ.e. ágreiningurinn var um skilning á samningsákvæðum.“

Ekki er vitað um neinar athugasemdir íslenskra stjórnvalda vegna þessara útleggunga forstjórans.

Nú hefur starfsbróðir hans í Ástralíu, *A. G. Powell, forstjóri Austraswiss*, komið formlega á framfæri svipaðri túlkun í bréfi til allra þingmanna á ástralska þinginu 16. október 1985. Þar segir í tölulið 8:

„Reference is made to a tax claim in 1980 by the Icelandic government against our parent company, Alusuisse. The fact that the Icelandic government settled its claim against Alusuisse by accepting a US\$ 3 million cash payment instead of pursuing its tax claims is an indication that the claims could not be substantiated. The cash payment was made by Alusuisse because its legal costs were going to exceed \$ 3 million and settlement made commercial sense.“

Í lauslegri þýðingu: *„Vísad er til skattakröfu íslensku ríkisstjórnarinnar 1980 á hendur móðurfélagi okkar Alusuisse. Sú staðreynd að íslenska ríkisstjórnin samdi um þessa kröfu á hendur Alusuisse með því að taka við 3 milljóna bandaríkjadollara greiðslu út í hönd fremur en að halda við kröfur sínar er vísbending um að ekki var hægt að renna stöðum undir kröfurnar. Alusuisse greiddi þessa upphæð út í hönd vegna þess að lögfræðikostnaður fyrirtækisins var að fara yfir 3 milljónir bandaríkjadala og sættir væru skynsamlegar út frá viðskiptalegu sjónarmiði.“*

Aðspurður sagði *Albert Guðmundsson* iðnaðarráðherra í þingræðu í neðri deild 26. nóvember 1985: *„Ég mun ræða þetta mál við forráðamenn Alusuisse og fá skýringar þeirra á þessu áður en eitthvað verður aðhafst í þessu máli.“*

Menn ættu að bera saman framburð þeirra forstjóranna á Íslandi og í Ástralíu og spyrja sig hvort um tilviljum sé að ræða á túlkun þeirra. Um hitt þarf ekki að efast, að núverandi ráðamenn munu taka ofan og hneigja sig að fengnum „skýringum“ Alusuisse við þessum brotum á sáttargerðarsamningnum.

Rangir útreikningar með frumvarpi.

Hlutur íslenskra samningamanna og stjórnvalda við undirbúning og framlagningu þessa frumvarps og samningsins, sem að baki því liggur, er með miklum endemum. *Einu tölulegu gögnin*, sem fylgdu samningnum í greinargerð með frumvarpinu, var *tafla*: „Samanburður skattgreiðslna Íslenska álfélagsins hf. við mismunandi hagnað.“ Þegar við fyrstu umræðu vakti undirritaður athygli á að *taflan var rangt reiknuð* og samkvæmt henni voru meintar hagsbætur af nýju samkomulagi ýktar svo að skipti *hundruðum þúsunda dollara* í mörgum tilvikum. Þetta var staðfest í bréfi frá Ríkisendurskoðun (sjá fylgiskjal I). *Albert Guðmundsson* iðnaðarráðherra baðst afsökunar á þessum „mistökum“ og seint og um síðir var þingskjalið prentað upp með leiðréttingum. Samanburður leiddi í ljós að *sömu vitlausu útreikningarnir fylgdu minnisblaði* sem Sverrir Hermannsson iðnaðarráðherra kom á framfæri við formenn þingflokka sem trúnaðarmáli 17. júlí 1985, en þá lágu fyrir til undirritunar „meginatriði endurskoðunar á skattareglum“. Í iðnaðarnefnd neðri deildar upplýsti formaður undirnefndar samninganefndar um stóriðju, *Garðar Ingvarsson*, að *ástæðan fyrir þessum röngu útreikningum* sem fylgt hafa málinu, a.m.k. frá júlímánuði 1985, hafi verið „*bilun í vasatölvu*“. Það hafði ekki verið haft fyrir því að yfirfara útreikningana með öðrum hætti! Þetta grátbroslega dæmi varpar skýru ljósi á hið vítaverða kæruleysi stjórnvalda í málinu í heild.

Rangar staðhæfingar í greinargerð.

Ekki tók betra við þegar undirritaður lét yfirfara málið með tilliti til eftirfarandi meginniðurstöðu frumvarpsins í lok greinargerðar ríkisstjórnarinnar með samningum frá 11. nóvember s.l. þar sem segir:

„*Niðurstaðan* af þessari breytingu á skattstiga er því sú að tekjur af framleiðslugjaldi GETA EKKI LÆKKAÐ, en ef afkoma fyrirtækisins batnar með bata í áliðnaðinum, þá verða tekjur af framleiðslugjaldinu hærri en verið hefði með hinu gamla tonnagjaldi.“ (Leturbreyting H.G.).

Samkvæmt gildandi samningi frá 1975 breytist skattur Ísals (framleiðslugjaldið) umfram grunnjald (20 dollarar á tonn) með hliðsjón af heimsmarkaðsverði á hrááli eftir vissum reglum („tonnagjald“), en heildarupphæð eru sett mörk, bæði efri og neðri mörk, miðað við hagnað á bilinu 35—55% (27—44% miðað við tillag í varasjóð sem þó var aldrei notað í reynd af Ísal).

Við útreikninga, sem gerðir voru af dr. *Ragnari Árnasyni* hagfræðingi, kom í ljós að á breiðu hagnaðarbili frá Ísal, frá 4 milljónum bandaríkjadala og upp fyrir 10 milljónir dala í árlegan hagnað, *gæfi gildandi skattkerfi HÆRRI SKATTTEKJUR* en skattkerfið samkvæmt *frumvarpinu*. Munar þar í ýmsum tilvikum *verulegum upphæðum* eða yfir *1 milljón bandaríkjadala (um 40 milljónir króna)* í árlegan skatt. Þessir útreikningar voru staðfestir af samningamönnum ríkisstjórnarinnar sem komu á fund iðnaðarnefndar neðri deildar. *Staðhæfingar í greinargerð með frumvarpinu eru þannig beinlínis RANGAR*. Menn hljóta að spyrja hvort þær séu settar fram til að reyna að gylla þennan afleita samning eða hvort menn hafi öðru sinni reiknað vitlaust. Samanburður á skattkerfunum kemur skýrt fram í eftirfarandi töflu, sjá einnig fylgiskjal II.

Tafla I. Mismunur skattkerfa:
Skattur samkvæmt nýju skattkerfi — skattur samkvæmt gildandi skattkerfi

Hagnaður	Álverð (bandaríkjadalir á pund).										
M. USD	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90	0.95	1.00
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.00	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06
4.50	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28
5.00	-0.38	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
5.50	-0.38	-0.55	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72
6.00	-0.38	-0.55	-0.72	-0.87	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94
6.50	-0.26	-0.43	-0.60	-0.75	-0.90	-1.03	-1.04	-1.04	-1.04	-1.04	-1.04
7.00	-0.12	-0.29	-0.46	-0.61	-0.76	-0.89	-1.02	-1.12	-1.12	-1.12	-1.12
7.50	0.00	-0.15	-0.32	-0.47	-0.62	-0.75	-0.88	-1.00	-1.13	-1.20	-1.20
8.00	0.01	-0.01	-0.18	-0.32	-0.47	-0.60	-0.73	-0.86	-0.98	-1.11	-1.24
8.50	0.03	0.03	-0.02	-0.16	-0.31	-0.44	-0.57	-0.70	-0.82	-0.95	-1.08
9.00	0.05	0.05	0.05	0.00	-0.15	-0.28	-0.41	-0.54	-0.66	-0.79	-0.92
9.50	0.07	0.07	0.07	0.07	0.01	-0.12	-0.25	-0.38	-0.50	-0.63	-0.76
10.00	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.04	-0.09	-0.22	-0.34	-0.47
10.50	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.07	-0.05	-0.18	-0.31	-0.44
11.00	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.11	-0.02	-0.15	-0.28
11.50	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.14	0.01	-0.12
12.00	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.04
12.50	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19
13.00	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21
13.50	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23
14.00	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
14.50	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27
15.00	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29

Þessi samanburður skattkerfanna verður enn óhagstæðari ef gert er ráð fyrir minni framleiðslu hjá Ísal t.d. 75 þús. tonn á ári, sbr. fylgiskjal III.

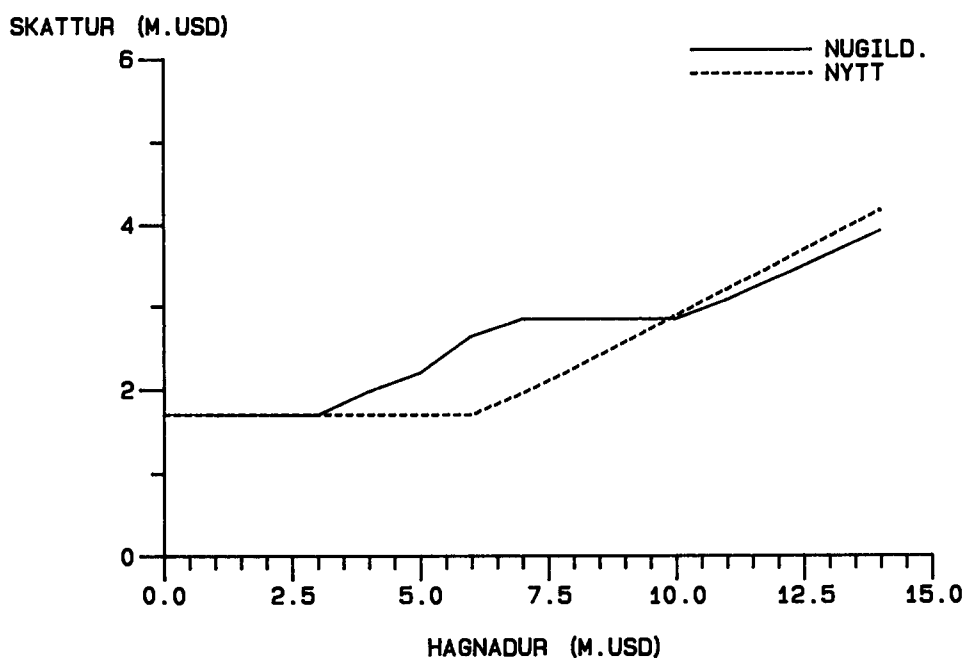
Sterkar líkur benda til að hagnaður Ísals fyrir skatt muni á næstu árum og kannske um langa framtíð verða að jafnaði undir 10 milljónum bandaríkjadala á ári, þ.e. á því bili þar sem hið nýja kerfi skilar í besta falli sömu skatttekjum og gildandi skattkerfi, og í mörgum tilvikum mun lægri skatttekjum.

Hætt er við að hagnaður Ísals verði ekki heldur meiri þótt menn gefi sér þær bjartskýnsforsendur, sem samningamenn ríkisstjórnarinnar og sérfræðingar samninganefndar um stóriðju treysta mjög á og hafa alveg nýlega uppgötvað að því er virðist, að breytt reikningsskil Ísals samkvæmt hinu nýja samkomulagi leiði af sér hækkaðan skattstofn frá því sem verið hefur (sjá fylgiskjal IV).

Hér á eftir er sýnt línurit 2 sem sýnir samanburð á núgildandi og nýju skattkerfi miðað við mismunandi hagnað Ísals og álverð sem er 75 sent á pund sem er meðaltal þess sem samninganefnd um stóriðju gengur út frá í sínum forsendum. Eins og þar kemur fram gefur núgildandi kerfi verulega hærri skatt á stóru hagnaðarbili og ávinningurinn af nýja kerfinu, sem gefur hærri skatt eftir að hagnaður fer yfir 10 milljónir dollara, er lengi vel óverulegri.

Samanburður á skattkerfum

Heildarskattur miðað við mismunandi hagnað Ísals. Reiknað er með 85 þús. tonna ársframleiðslu og álverði sem er 75 sent á pund.

Heildregna línan sýnir skatt samkvæmt núgildandi kerfi.

Punktalínan sýnir skatt samkvæmt skattstíga frumvarpsins.

Þróun álverðs.

Niðurstöður á samanburði á skattkerfunum fer talsvert eftir því hvernig menn meta horfur á þróun álverðs á komandi árum. Er það vegna þess að gildandi skattkerfi er tengt álverði (hið fyrirhugaða skattkerfi hins vegar ekki) og líkurnar á verulegum skattskyldum hagnaði hjá Ísal vaxa með bata á álmarkaði.

Það kom fram hjá þeim sérfræðingum sem komu á fund iðnaðarnefndar að mat þeirra á líklegri þróun álverðs er allmismunandi.

Talsmenn iðnaðaráðuneytisins og samninganefndar um stóriðju telja líklegt að álverð verði á næstu tveimur árum á bilinu 65—90 sent á pund og lögðu fram á fundinum spá frá *Chase Econometrics* um þróun álverðs fram til ársins 1995 en sú spá er frá miðju ári 1985 (fylgiskjal V). Samkvæmt henni sveiflast álverð (Alcan realized price) á árunum 1986—1989 á bilinu 68—80 sent á pund, en á árunum 1990—1995 á bilinu 90—120 sent á pund. Á *föstu* verði ársins 1980 (LME price) sveiflast álverðið á bilinu 38—60 sent á pund á árunum 1986—1995. Þetta verð var hins vegar á árinu 1980 um 80 sent á pund.

Dr. *Ragnar Árnason* hagfræðingur telur hins vegar líklegast að álverð á næstu 5 árum verði að jafnaði á bilinu 55—80 sent á pund á núgildandi verðlagi. Dæmi, sem hann hefur reiknað um samanburð skatttekna Ísals, eru birtar í fylgiskjali VI með þessu nefndarálit. Þar kemur fram miðað við *mismunandi skattstofn* fyrir gildandi og fyrirhugað skattkerfi *eftirfarandi samanburður á skattkerfunum*:

Tafla II.**Væntanlegar skatttekjur (í milljónum bandaríkjadala)**

Álverð USD/pund	A	B	Mismunur (A-B)
	Nýtt Skattkerfi	Gildandi Skattkerfi	
0.55	1.70	1.70	0.00
0.60	1.70	1.70	0.00
0.65	1.70	2.24	-0.54
0.70	2.18	2.72	-0.54
0.75	3.46	3.72	-0.26
0.80	4.79	4.84	-0.05
0.85	6.19	5.96	0.23
0.90	7.61	7.14	0.47
		Samtals:	-0.69 M.USD

Samkvæmt þessu eru væntanlegar skatttekjur hins nýja skattkerfis, sem felst í frumvarpinu, talsvert lægri en samkvæmt gildandi skattkerfi.

Reikningslegur hagnaður Ísals.

Þar eð væntanlegar skatttekjur af rekstri Ísals eru mjög háðar *rekstrarhagnaði* fyrirtækisins á komandi árum er rétt að gefa gaum að rekstrarlegri afkomu Ísals til þessa. Fyrirtækið hefur nú starfað í 16 ár sem er meira en helmingur af líftíma álbræðslu á borð við Ísal.

Hagnaður Ísals frá upphafi er rakinn í eftirfarandi töflu:

Tafla III.

Ár	Hagnaður (M.USD)	
1970	1.4	
1971	-1.9	
1972	-2.5	
1973	0.2	
1974	0.9	
1975	-5.9	
1976	1.6	
1977	1.7	
1978	2.0	
1979	5.6	
1980	5.5	
1981	-27.2	
1982	-33.2	
1983	-11.4	
1984	-0.6	
Meðaltal: 70-79	0.31	M.USD.
80-84	-13.4	M.USD.
70-84	- 4.25	M.USD.

Skýringar: Hagnaður fyrir skatt samkvæmt ársreikningum Ísals færður til dollaravirðis miðað við meðalgengi hvers árs.

Ekki verður sagt að þessi sögulega reynsla gefi tilefni til bjartsýni um hagnað Ísals í framtíðinni. Afkoman hefur í rauninni frekar farið versnandi en hitt. Áratugurinn 1970—79 var fremur hagstæður áliðnaði í heild. Á þessu skeiði var Ísal jafnframt nýtt og tæknilega frambærilegt álver. Samt var hagnaður fyrirtækisins á því tímabili aðeins 0,31 milljónir bandaríkjadala að jafnaði. Nú er álverið í Straumsvík hins vegar orðið gamalt og tiltölulega óhagkvæmt í rekstri þrátt fyrir nokkrar endurbætur. Framleiðni fyrirtækisins er því talsvert minni en áliðnaðarins í heild og samkeppnisstaða fyrirtækisins í samræmi við það. Um afkomu áliðnaðarins í heild á komandi árum ríkir hins vegar lítil bjartsýni. Almennt er talið að þessi iðngrein muni eiga við áframhaldandi kreppu að stríða enn um hríð og góðærið á tímabilinu 1960—70 og jafnvel þokkalegir áratugir eins og 1970—80 muni ekki endurtaka sig í fyrirsjáanlegri framtíð.

Í ljósi þessarar reynslu er ótrúlegt, svo að ekki sé meira sagt, að hagnaður Ísals muni vaxa um meira en 14.25 bandaríkjadali að jafnaði, miðað við rekstrarafkomuna fram að þessu, og verða þannig yfir 10 milljónir bandaríkjadala.

En það er einmitt við um 10 milljóna dollara árlegan hagnað sem *skilur á milli skattkerfanna* sem hér eru til umræðu. *Verði árlegur hagnaður undir 10 milljónum bandaríkjadala eru miklar líkur á að núgildandi skattstigi gefi hærri skatttekjur* en sá skattstigi sem tillaga er gerð um í frumvarpi ríkisstjórnarinnar. Þetta kemur vel fram í töflu 1 hér að framan. Verði meðalhagnaður hins vegar *yfir 10 milljónum bandaríkjadala* eru hins vegar mestar líkur á að *síðarnefndi skattstiginn gefi meiri skatttekjur*. Minna verður á þau tækifæri sem Alusuisse hefur og mun hafa samkvæmt nýjum samningi til að hagræða bókhaldslegri afkomu Ísals. Ekki hefur a.m.k. vantað viljann í því efni hjá Alusuisse hingað til.

Reynslan af svipuðum framreikningi samningamanna ríkisins á rekstrarhagnaði Ísals við áþekk tækifæri á Alþingi 1966 og 1975 sýnir jafnframt tilhneigingu til óhóflegrar bjartsýni, bæði hvað varðar afkomu Ísals og skatttekjur Íslands.

Samspil nýrra fjárfestinga og hagnaðar.

Dæmið má einnig skoða frá annarri hlið. Í rekstrarhagfræðilegri greiningu er oft litið til þess hvaða hagnaður sé nauðsynlegur til að draga að nýja fjárfestingu og þar með stöðva frekari aukningu hagnaðar. Slíkir mælikvarðar hafa reynst traustir og haft mikið forsagnar-gildi. Spurningin er því sú hvaða meðalhagnaður í áliðnaði sé nauðsynlegur til að leiða til nýrrar fjárfestingar í álbræðslum og þar með stöðvunar á frekari hækkun álverðs og hagnaðar. Þegar til nokkurra ára er litið má fullvíst telja að meðalhagnaður í áliðnaði fari ekki upp fyrir þessi mörk. Jafnframt er afar líklegt að hagnaður Ísals, sem eins og fyrr segir er tiltölulega tæknilega óhagkvæmt fyrirtæki, verði undir téðum meðalhagnaði.

Miðað við stofnkostnað nýrra álvera má reikna út eftirfarandi samband á milli árlegs hagnaðar eftir afskriftir og meðalarðsemi fjármagns (miðað við raunvexti) sem bundið er í 85 þús. tonna árlegri afkastagetu í nýju álveri.

Tafla IV.

Árlegur hagnaður og arðsemi fjármagns í nýjum álverum

Hagnaður (millj. dollara)	Arðsemi %
0.0	0.0
1.0	1.3
2.0	2.6
3.0	3.9
4.0	5.2
5.0	6.5
6.0	7.8
7.0	9.1
8.0	10.5
9.0	11.8
10.0	13.1

Forsendur:

Þessi stofnkostnaður er talinn vera nálægt 3000 bandaríkjadöllum á hvert árlegt afkastatönn í álveri án rafskautaverksmiðju. Miðað við 15 ára afskriftatíma og 25 ára líftíma er því meðalfjármagnsbindingin í 85 þús. tonna afkastagetu um 76,5 milljónir bandaríkjadala.

Þessar arðsemistölur eru fyllilega sambærilegar við fjármagnskostnað á lánamörkuðum. Þessi fjármagnskostnaður eða raunvextir eru nú yfirleitt á milli 4 og 5% eftir myntum og fer lækkandi.

Miðað við arðsemi í öðrum iðngreinum og gerð áliðnaðarins má því fullvíst telja að afkastageta yrði aukin áður en meðalhagnaður 85 þús. tonna afkastagetu næði 10 milljónum bandaríkjadala árlega. Sé það rétt er ljóst að meðalhagnaður 85 þús. tonna álbræðslna mun ekki fara yfir 10 milljónir bandaríkjadala á komandi árum. Með hliðsjón af tæknilegri stöðu Ísals mun meðalhagnaður fyrirtækisins væntanlega vera undir meðalhagnaði í áliðnaði í framtíðinni, sem fyrr segir.

Breyttar verðviðmiðanir.

Í samingnum að baki frumvarpinu felast gjörbreyttar verðviðmiðanir á helstu aðföngum og afurðum Ísals. Allt fram að breytingum skv. 3. viðauka, sem lögfestur var í nóvember 1984, var saminingsbundin krafa gagnvart Alusuisse að „færa sér í nyt viðskiptasambönd sín . . . aðstoða Ísal . . . (og) leitast við að tryggja Ísal áframhaldandi og jafnt framboð á hráefnum, með *bestu skilmálum og skilyrðum sem fyrir hendi eru*“ (grein 2.03 (c) í aðstoðarsamningi — „Rekstur“ —). Þetta ákvæði kom til viðbótar almennu kröfunni um armslengdarverð eins og þau tíðkast í viðskiptum milli óháðra aðila.

Svipuð ákvæði gilda um sölu afurða samkvæmt aðstoðarsamningi — „Sala“ — þar sem segir m.a.: „skal Alusuisse ávallt leggja sig fram . . . við að láta í té alla . . . aðstoð við sölu og dreifingu og við að fá *besta fánlegt verð, kjör og skilyrði handa Ísal*“ (grein 6.01).

Fyrir kvaðir samkvæmt þessum samningum hefur Alusuisse fengið 2,2% tæknipóknun og 1,5% sölupóknun, hvort tveggja frádrægið frá hagnaði Ísals fyrir skatt, og *ekki er gert ráð fyrir neinni breytingu á þeim greiðslum, þótt tilefnið hverfi að mestu út úr samningi*.

Í staðinn fyrir *bestu kjör* eru nú teknar upp *fastar verðviðmiðanir 5 ár fram í tímann* sem eiga að gefa eins konar *meðalverð* sem íslensk stjórnvöld geta lítil sem engin áhrif haft á. Þó er látið í veðri vaka að armslengdarákvæðin skv. grein 27.03 séu nú og áfram „grundvallarregla“ en ekkert minnst á *bestu kjörin* sem felld voru úr gildi með beinum hætti í fyrra varðandi hráefni og óbeint nú með föstum verðviðmiðunum varðandi söluverð á áli.

Í greinargerð með frv. má lesa eftirfarandi (bls. 30):

„Á hinn bóginn er það ekki ætlunin, að hin almenna regla verði tilefni til kröfu um endurskoðun hinna sérstöku viðmiðunarreglna oftast en á þeim 5 ára fresti, sem um ræðir í málsg. 27.07, nema um annað yrði samið milli aðila, *heldur gildi sérreglurnar í öllum tilvikum þess á milli*.“

Þetta er býsna ótvírætt.

Hér verða gerðar nokkrar athugasemdir við hinar einstöku viðmiðanir.

Rafskaut. Sérkennilegasta ákvæði saminnganna er um verðákvörðun á rafskautum. Áfram er gert ráð fyrir að þau komi frá *Aluchemie*, rafskautaverksmiðju Alusuisse í Rotterdam. Í stað þess að verðið taki mið af *bestu fánlegum kjörum* á það nú að svara til meðalverðs úr viðskiptum Alusuisse „frá rafskautaverksmiðjum þess í Evrópu til annarra aðila en Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse samkvæmt sölusamningum“ (grein 27.04 (a)). Viðkomandi kaupaðilar mega þó eiga allt að 15% í viðkomandi rafskautaverksmiðju.

„Verð á rafskautum til annarra aðila en Alusuisse eða dótturfélaga Alusuisse á viðkomandi ári skal fyrirtæki óháðra löggiltra endurskoðenda, *sem Alusuisse tilnefnir* og hefur aðgang að bókum Alusuisse, *staðfesta* gagnvart ríkisstjórninni eftir lok ársins“ (grein 27.04 (c)).

Undirritaður gagnrýndi þessi ákvæði harðlega við 1. umræðu 25. nóvember s.l. og benti m.a. á eftirfarandi:

„Hér er vandlega og ótvírætt búið um hnútana. Enginn íslenskur aðili, hvorki ráðherra né ríkisstjórn eða tilkvaddur trúnaðaraðili á vegum íslenskra stjórnvalda, fær að sjá þau gögn sem rafskautaverðið sem kostnaðarliður hjá Ísal byggir á. Með lagasetningu á Alþingi Íslendinga á samkvæmt þessu að *saminingsbinda ákvæði sem útiloka íslensk skattyfirvöld* frá því að sannreyna mikilvæga útgjaldaliði hjá stærsta einstöku fyrirtæki í landinu.“

Þessari gagnrýni svaraði *Gunnar G. Schram* alþingismaður og einn af þremur aðalsaminnganefndarmönnum íslensku ríkisstjórnarinnar í viðræðunum við Alusuisse með svofelldum hætti í neðri deild 26. nóvember s.l.:

„Peir saminngar eru ekkert leyndarmál, þeir eru í vörslu Coopers & Lybrand, sem gerðir hafa verið og grandskoðaðir. Og það þýðir ekki að bera því við eins og gert var í deildinni í gær, að unnt sé að Alusuisse loki sínum bókum í þessu efni. Það er ekki rétt vegna

Þess að hér er samið við þriðja aðila og þeir samningar eru *opinbert plagg*, þau verð liggja fyrir og eru á lausu.“

Þetta sagði lagaprófessorinn og samninganefndarmaðurinn Gunnar G. Schram.

Pegar ég bað *Albert Guðmundsson* iðnaðarráðherra að upplýsa hvert það rafskautaverð sé sem gert er ráð fyrir að komi út úr umræddri verðviðmiðun taldi hann sig ekki geta það: „Verð á hráefnum til Ísals er *viðskiptaleyndarmál* og því ekki hægt að tilgreina verð hér“. sagði ráðherrann við umræðuna 26. nóvember s.l.

Í *iðnaðarnefnd* bað ég um að fram yrðu lagðir rafskautasamningarnir „sem eru á lausu“ og samningamaður ríkisstjórnarinnar sagði vera „opinbert plagg“; en án árangurs. Samningarnir lágu nú að sögn Gunnars G. Schram aðeins á lausu „fyrir okkar trúnaðarmenn“, þ.e. endurskoðendur ríkisstjórnarinnar. — En á það sjónarmið vildu *lögmenn* sem fyrir nefndina komu ekki einu sinni fallast. Endurskoðendur ríkisstjórnarinnar ættu *engan aðgang* að bókum Alusuisse né samningum Alusuisse við þriðja aðila. *Eiríkur Tómasson hrl.* taldi rétt okkar óbreyttan þannig að unnt væri að krefjast þess að fá að sjá slíka samninga um rafskaut í deilu fyrir alþjóðlegum gerðardómi, en *Ragnar Aðalsteinsson hrl.* taldi það *ekki þjóna lengur neinum tilgangi* því að búið sé að ákvarða samningslega forsendur verðsins og gerðardómur hafi ekkert lengur að segja um súrals- eða rafskautaverð. *Rafskautaverðið sé samkvæmt þessum samningi undanskilið öllum endurskoðunarákvæðum.* Endurskoðendum Alusuisse sé nægilegt að staðfesta rafskautaverðið með einföldu vottorði og engin fyrirsmáli séu til staðar um forsendur þess vottorðs. *Ragnar Aðalsteinsson hrl.* sagði jafnframt að slíkir samningar milli fjölþjóðafyrirtækja og ríkisstjórna hafi ekki verið með öllu óþekktir fyrir 20—25 árum, en hafi ætíð vakið deilur og ættu nú að heyra sögunni til.

Albert Guðmundsson iðnaðarráðherra greindi frá því við 1. umræðu um frv. að ein ástæðan fyrir því, að þessi leið var valin með rafskautaverðið nú, væri sú að óháð viðskipti með rafskaut hafi verið óveruleg á árunum 1975—1980 en hafi *aukist eftir það* og allmargir aðilar kaupi nú af Alusuisse. — Aðspurður upplýsti *Gardar Ingvarsson*, formaður undirnefndar samninganefndar um stóriðju, að sölur Alusuisse á rafskautum til óháðra aðila hafi á árunum 1976—1980 *numið samtals 412 þús. tonnum* en 1981—1985 *479 þús. tonnum*, þ.e. *vaxið um aðeins 14%*. Í ár yrðu slíki viðskipti væntanlega 118 þús. tonn og á árunum 1986—1990 764 þús. tonn, sagði *Gardar Ingvarsson*.

Með því sem hér hefur verið rakið fellur upphaflegur framburður stuðningsmanna frumvarpsins varðandi rafskautaverð, samninga um rafskaut og um endurskoðunarmögu-leika íslenskra stjórnvalda á rafskautaverðinu *dauður og ómerkur* eftir skoðun á málavöxtum fyrir iðnaðarnefnd deildarinnar: *Alusuisse hefur, ásamt endurskoðendum sem það tilnefnir, verðið í hendi sér án þess að íslensk stjórnvöld komi þar nokkrum vörnum við.*

Súrál. Um verðviðmiðun á súráli gildir ákveðið hlutfall, 1:8 eða 12,5% af heimsmarkaðsverði á áli að viðbættum löndunarkostnaði á álhleifum í Rotterdam.

Menn getur greint á um, hvort þetta hlutfall sé líklegt til að endurspeglar verðþróun á súráli miðað við bestu kjör og viðskipti óháðra aðila á næstu 5 árum.

Eins og stendur er framboð mun meira á súráli í heiminum en eftirspurn og verð hefur fallið um 12,5% að meðaltali á heimsmarkaði milli árana 1984 og 1985 (*Metal Bulletin*, 22. nóv. 1985) og var skv. sömu heimild talið vera um 180 dollarar á tonn (cif) á öðrum ársfjórðungi 1985. Hins vegar er mikið um sölu á súráli á *miklu lægra verði* um þessar mundir, eða á 120—130 dollara tonnið í samningum til miðlungstíma (medium-term contracts). Á „spot-markaði“ selst súrálið nú að sögn *Metal Bulletin* (22. nóv. 1985) á 85—90 dollara tonnið sem er talið langtum lægra en nægir fyrir rekstrarkostnaði súralsverksmiðju.

Athyglisverðar eru í þessu samhengi upplýsingar sem fram hafa komið í *Metal Bulletin* og víðar um *tilboðsverð á súráli* á síðasta hausti á vegum stórrar álbræðslu, „Egyptalum“, í

Egyptalandi. Um þetta er fjallað í fréttatilkynningu frá Austraswiss dótturfyrirtæki Alusuisse í Ástralíu 17. okt. 1985, þar sem segir m.a.:

„In 1968 we entered into a contract with the Federal government which, among other things, set out the pricing formula for sales of alumina from Gove. There is no such thing as a single alumina price. Ours is a cost-plus pricing arrangement. Pricing of alumina is complicated and is affected by many variables. Some indication of the range of alumina prices is provided by the recent tenders for the supply of 250.000 tonnes a year of alumina to Egyptalum for five years. The smelter is independent of alumina suppliers and initial tenders are reported to have ranged from US\$129 to US\$146 per tonne f.o.b.“

„The buyers are reported to have sought negotiations to reduce the price to around US\$85—US\$90. So the range of prices in this instance is from US\$85 to at least US\$146. There could have been higher prices not disclosed by the buyer,“ said Mr. Powell.“

Hér er um að ræða tilboð í 250 þús. tonn af súráli á ári til 5 ára. Þessi óháði aðili er sagður hafa fengið tilboð á bilinu 129—146 bandaríkjadalar á tonn fob og síðan leitað eftir viðræðum um að tilboðsaðilar lækki verðið niður í 85—90 dollara á tonn. Þannig er verðbilið frá 85—146 dollurum á tonn í þessu tilviki þar sem um er að ræða samning til 5 ára, sem er sami tími og menn eru að binda sig í hlutfallinu 1:8 gagnvart Ísal. Miðað við þetta dæmi frá Egyptalum og mikið offramboð á súráli virðist þetta hlutfall *ekki hagstætt fyrir hagsmuni íslenska ríkisins* og hefði átt að vera unnt að ná mun hagstæðari útkomu við þessar aðstæður, t.d. hugsanlega 1:10 eða þaðan af lægra.

Vert er að hafa í huga í þessu sambandi ákvæðin um *bestu kjör* á hráefnum til Ísals sem í gildi voru þar til fyrir ári og ummæli forstjóra Austraswiss um súrálaverð hér að ofan.

Almennt má telja að fast ál/súrál skiptahlutfall *dragir mjög úr líkum á miklum hagnaði hjá álverinu og þar með á háum skatttekjum til Íslands þegar söluverð á áli er hátt*. Til lengri tíma litið má búast við að þessi tilhögun dragi úr skatttekjum af rekstri Ísals og þá miðað við *virkt aðhald* samkvæmt gildandi kerfi og ákvæðin um *bestu kjör* á hráefnum.

Að sögn íslensku samninganefndarmannanna liggur armslengdarverð á bilinu 1:7,5—8,5. Munur um 0,5 í þessu hlutfalli svarar til um 2 milljóna bandaríkjadala árlega. Sjá menn af því hve ákvæðið um *bestu kjör* skiptir miklu máli fyrir íslenska hagsmuni.

Í iðnaðarnefnd neðri deildar var spurst fyrir um hvers vegna *súrálið* skv. grein 27.03 væri verðlagt við *hafnarbakka* í Straumsvík en *ál* hins vegar *komið í land* í Rotterdam. Því var svarað til af fulltrúum iðnaðarráðuneytisins, að hér hefði verið farið að óskum Alusuisse. Löndunarkostnaður per tonn af áli hafi skv. upplýsingum frá Ísal numið 6,75 flórínunum, þannig að þetta hafi sáralítil áhrif á verðhlutfallið 1:8. Þó er það Íslandi í óhag og sýnir eitt með öðru hvernig Alusuisse heldur utan um aurana sín megin.

Ál. Verðformúlan sem söluverð á áli á að reiknast eftir er hin sama og um var samið í fyrra til viðmiðunar vegna raforkuverðs, þar sem stigið var ákvarðandi skref í að tengja raforkuverðið við afkomu í áliðnaði. Hefur *raforkuverðið* síðan verið í algjöru lágmarki, *12,5 millidalar óverðtryggt* vegna hins lága verðs á áli allt þetta ár, þvert ofan í spár sérfræðinga og fullyrðingar talsmanna raforkusamningsins um hækkun á álverði.

Af þeim fjórum verðviðmiðunum sem varða ársfjórðungslegt verð á áli inn í reikninga Ísals skv. grein 26.01 er það aðeins ein ASIP, (þ.e. helmingur meðaltalsins af sölu frá Alusuisse til óháðra viðskiptavina plús helmingur af sölu tveggja álbræðslna Alusuisse í Vestur-Þýskalandi til óháðra viðskiptavina) sem gert er ráð fyrir heimild til að sannprófa skv. grein 26.02. Hitt eru fastar verðskráningar, meðaltöl á grundvelli lista sem birtist í tímaritum.

Athygli vekur það fyrirkomulag sem taka á upp um endurskoðun á ASIP skv. 26.02. Í stað alþjóðlegs endurskoðanda, sem ríkisstjórnin hefur verið einráð um að velja hingað til og greitt kostnað af, á nú að fá *samþykki Alusuisse fyrir því hvaða endurskoðandi er ráðinn*.

Hins vegar á íslenska ríkið að sitja uppi með kostnaðinn í öllum tilvikum nema þegar athugasemdir eru gerðar. Þá skal Alusuisse „bera þann hluta kostnaðarins af þeirri endurskoðun sem heimfæra má til þess ársfjórðungs er mismunurinn varð á.“ Sem sagt Alusuisse borgar því aðeins endurskoðun að hluta að fyrirtækið sé staðið að misferli! „Aldrei skal útreikningur á ASIP fyrir neinn almanaksársfjórðung endurskoðaður þannig oftast en einu sinni.“ Íslenska ríkið ber kostnaðinn, Alusuisse eignast hlut í endurskoðandanum og tryggir samningslega að aldrei sé hægt að fara ofan í saumana á uppgjöri fyrirtækisins aftur í tímann.

Sennilega fellur þessi tilhögun undir þá staðhæfingu í athugasemdum með frumvarpinu (bls. 24) að megintilgangur samningsins frá 11. nóvember „sé að gera reglur um framleiðslugjaldið skýrari og öruggari í framkvæmd, þannig að síður verði hætta á deilum í því efni“. Sá ljóður er hins vegar á útfærslu á þessu markmiði að öryggið liggur Alusuisse megin og deiluefnum fækkar m.a. vegna þess að íslensk stjórnvöld eru útilokuð frá endurskoðun á verðforsendum samkvæmt samningi.

Tvísýn endurskoðunarákvæði.

Með þeim breytingum, sem gerðar voru á endurskoðunarákvæðum með 3. viðauka fyrir ári og stefnt er að með 4. viðauka við álsamningana skv. fyrirleggjandi frumvarpi, gerist einkum þrennt:

1. Prengt er verulega að árlegri endurskoðun ársreikninga Ísals, hvað snertir umfang og svigrúm til athugasemda.
2. Ísland afsalar sér rétti til skattmats gagnvart fyrri árum og viðurlög við skattsvikum eru engin samkvæmt ákvæðum samningsins.
3. Endurskoðun á mikilvægustu aðföngum álversins (súráli og rafskautum) og afurðum þess (hrááli) er að mestu úr sögunni nema opnað er fyrir heimild á 5 ára fresti til að leita eftir leiðréttingu á umsömdum verðviðmiðunum.

Það afsal réttinda, sem felst í lið 2, sést best af reynslu liðinna ára, þar sem með mikilli fyrirhöfn tókst að komast að svikamyllu Alusuisse varðandi hráefni mörg ár aftur í tímann. Viðbrögð stjórnvalda í Ástralíu, sem segja má að hafi fetað í spor íslenskra stjórnvalda og hafa nú sent Austraswíss háa bakreikninga sjö ár aftur í tímann, segja sína sögu um hvernig Ástralía sem fullvalda ríki nýtir rétt sinn til skattmats. Ísland stígur á sama tíma stórt skref til baka í réttarfarslegu tilliti. Fullvíst má telja að það hafi fordæmisgildi gagnvart öðrum erlendum stórfyrirtækjum sem stjórnvöld reyna nú að lokka til fjárfestinga hérlandis.

Í iðnaðarnefnd neðri deildar var það staðfest sem raunar má lesa út úr athugasemdum með frumvarpinu að armslengdarviðmiðunin er orðin gagnslaus gagnvart mikilvægustu rekstrarliðum hjá álverinu, nema þá í tengslum við óskir um breytingar á verðformúlum á 5 ára fresti og þá fram í tímann.

Um árlegan endurskoðunarrétt á rafskautum hefur þegar verið rætt — hann er enginn Íslands megin. Ársfjórðungsleg endurskoðunarákvæði gagnvart einum þætti af fjórum í verðákvörðun á hrááli eru afar takmörkuð. Súrálsvérðhlotfallið er fast til 5 ára í senn.

Telja verður að það sé almennt til bóta að fá inn heimild til endurskoðunar á samning þar sem engin slík ákvæði voru fyrir. Hins vegar er vafamál að æskilegt sé að binda slík ákvæði við fasta tímaviðmiðun eins og 5 ár. Betra væri að aðilum sé skylt að setjast niður til að endurskoða samningsgrundvöll hvenær sem annar hvor óskar þess og breytingar hafa orðið á aðstæðum. Þó ber vissulega að hafa í huga einstæða þrákelkni þess fjölþjóðafyrirtækis sem hér á í hlut.

Þegar litið er á þau nýmæli sem felast í grein 27.07 sést að þar er um afar þröng endurskoðunarákvæði að ræða. Sé ekki samningsvilji til staðar hjá aðilum, og þar mun fyrst og fremst reyna á Alusuisse, er í lófa lagið að *draga mál á langinn og tefja* fyrir að niðurstaða fáiast. Lögmenn sem komu á fund iðnaðarnefndar voru sammála um að ef reyndi á

gerðardómsmeðferð samkvæmt samningsákvæðum væri hér um fleiri ár að tefla, þeir bjartsýnustu nefndu 2 ár (Hjörtur Torfason), aðrir 3 (Eiríkur Tómasson), þeir svartsýnustu 6 ár (Ragnar Aðalsteinsson). Sá síðastnefndi talaði um 3 ár, *ef* vilji væri til samninga og samvinnu milli aðila. *Ragnar Aðalsteinsson* benti á mikinn kostnað við gagnaöflun og málarekstur. Það væri misskilningur að sá farvegur, sem hér er markaður, sé kostnaðarminni en fyrri aðferðir. *Þvert á móti stefndi í að allt yrði þetta kostnaðarmeira* fyrir ríki sem halda vildi rétti sínum til hagna. *Halldór J. Kristjánsson* deildarstjóri taldi hins vegar að kostnaðarminna ætti að vera að endurskoða verðviðmiðanir aðeins á 5 ára fresti en að halda fyrirtækinu árlega við efnið til að forðast hækkun í hafi („transfer pricing“). Þó yrði að leggja áherslu á að afla gagna jafnt og þétt til að búa sig undir viðræður til 5 ára að nýju.

Í ljósi þess, sem fram kom í nefndinni og lesa má út úr samningnum, *telur undirritaður að vísa verði á bug þeim staðhæfingum sem fram koma í athugasemdum með frumvarpinu* að með þessum samningi sé „lagður grundvöllur að *traustri framkvæmd* á skattamálum Ísals vegna núverandi álbræðslu og teknar upp nýjar reglur í því skyni, er verða munu til *mikillar einföldunar og sparnaðar á fyrirhöfn og kostnaði* við skattheimtu gagnvart fyrirtækinu. Jafnframt munu þær *draga stórlega úr líkum á deilum* eins og þeim sem orðið hafa á liðnum árum“, segir þar (bls. 28). Allar eru þessar fullyrðingar fjarstæðukenndar og örökstuddar. Lætur nærri að í hverri þeirra felist *öfugmæli* sem rétt væri að snúa við, vilji menn horfast í augu við veruleikann á bak við samningsákvæði 3. og nú 4. viðauka við álsamninginn frá 1966.

Varasjóður.

Á varasjóðsákvæðunum er gerð sú breyting að Ísal er nú heimilt að ráðstafa hagnaði í skattfrjálstan varasjóð *eftir* að viðkomandi rekstrarári er lokið, eða allt til þess tíma að ríkisstjórnin og Alusuisse hafa náð endanlegu samkomulagi um skattskyldar tekjur viðkomandi árs.

Því hefur ítrekað verið haldið fram af talsmönnum þessa samnings að *Ísal hafi nú ekki heimild til að færa tap milli ára. Þetta er enn ein blekkingin.* Á hvaða ári sem er getur Ísal eytt varasjóðnum að því einu tilskildu að hann bætist við skattskyldan hagnað (eða tap) á því ári. Þegar svo háttar til að afkoman er neikvæð, eins og algengt er í áliðnaði, *getur Ísal auðveldlega flutt varasjóðinn til móðurfyrirtækisins Alusuisse* án þess að greiða af honum skatt.

Til bóta má hins vegar telja að varasjóðurinn verður verðtryggður samkvæmt ákvæðum samningsins.

Þrátt fyrir það geta varasjóðsákvæðin samkvæmt 3. og 4. viðauka, svo fremi Ísal notfæri sér þau eins og fullvíst má telja, orðið til þess að lækka skatttekjur ríkisins af rekstri Ísals, jafnvel verulega.

Endurmat á Ísal „viðkvæmt trúnaðarmál“.

Frumvarpið felur í sér veruleg afskriftafríðindi til handa Ísal sem fær leyfi til viðbótarafskrifta upp á 25 milljónir bandaríkjadala að kröfu Alusuisse. Þetta er í raun leyfi til tvöfaldrar afskrifta, því að umræddir fjármunir hafa verið afskrifaðir áður samkvæmt sérstökum afskriftafríðindum Ísals í upphaflegum samningi. Auk þess er afskriftatíminn nú lengdur sem er einnig í samræmi við hagsmuni Alusuisse þar eð ólíklegt verður að teljast eins og nú horfir að hagnaður Ísals verði mikill á allra næstu árum þegar afskriftum ætti að ljúka samkvæmt gildandi samningi. Í honum eru afskriftir Ísals bundnar við tiltekna áfanga í byggingu verksmiðjunnar, en í fyrirliggjandi 4. viðauka virðist hins vegar vera gert ráð fyrir margvíslegum auknum afskriftaheimildum eins og í 27.02 (b). Gætu þær hæglega lækkað skattskyldan hagnað Ísals á komandi árum.

Í iðnaðarnefnd neðri deildar spurðist undirritaður fyrir um hvernig að endurmati á fastafjármunum Ísals hefði verið staðið og hvernig niðurstaðan, 89 milljónir bandaríkjadala, sé fengin. Fulltrúar iðnaðarráðuneytis og samninganefndar um stóriðju sögðu endurmatið tilkomið að kröfu Alusuisse og væri það viðkvæmt trúnaðarmál. Ísal hafi í árslok 1984 beðið ráðgjafarfyritækið American Appraisal um matið og er það þannig unnið einhliða af aðila sem Alusuisse velur til verksins. Skýrsla ráðgjafarfyritækisins væri algjört trúnaðarmál. Að sögn talsmanna iðnaðarráðuneytisins var enginn aðili á vegum íslenskra stjórnvalda fenginn til að vinna slíkt mat til samanburðar, en látið nægja að fá erlendan aðila til að veita óformlega umsögn. Nafn þess aðila fékkst ekki uppgæfið í iðnaðarnefnd — einnig það var lokað trúnaðarmál.

Hins vegar vottaði Stefán Svavarsson endurskoðandi og einn af fulltrúum í undirnefnd að hann teldi að skýrsla American Appraisal væri „fagmannlega unnin“ (fylgiskjal VII).

Það kom hins vegar skýrt fram hjá fulltrúum íslensku samninganefndarinnar að niðurstaðan, 89 milljónir bandaríkjadala, væri á þeirra ábyrgð og nánast samningsatriði. Ísal hafi lagt fram viðbótarskýrslu og óskað eftir að fastafjármunir fyrirtækisins yrðu metnir á 105 milljónir bandaríkjadala, þ.e. 16 milljónum dala hærra en kom fram hjá American Appraisal, og þeirri tölu muni verða haldið inni í bókhaldi Ísals, eins og raunar kom fram í ræðu iðnaðarráðherra á Alþingi 20. nóv. s.l. Alusuisse ríghélt sér hins vegar í töluna 89 milljónir dala og varð ekki hnikað að sögn íslensku samninganefndarmannanna. Ber að hafa í huga að engin sjálfstæð úttekt var gerð á fastafjármunum Ísals á vegum íslenskra stjórnvalda þannig að staðan var engin þeirra megin til að knýja fram breytingar.

Endurfjármögnun Ísals.

Mikið er gert úr því í athugasemdum með frumvarpinu að Alusuisse hefur í ár lagt Ísal til eigið fé að upphæð 40 milljónir dala og lækkað skuldir álbræðslunnar sem því nemur. Á undanförunum árum hefur rækilega verið vakin athygli á afar veikri eiginfjárstöðu Ísals og telja verður að Alusuisse hefði orðið að bæta úr í þessu efni án nýrra ákvæða í samningi.

Vissulega er greiðsla sem þessi spor í rétta átt til að draga úr óhóflegum vaxtakostnaði Ísals en varast ber að leggja of mikið upp úr þessari aðgerð sem framkvæmd er í eitt skipti. Alusuisse hefur ýmsar leiðir til að endurheimta þetta fé, a.m.k. að verulegu leyti með fjármálalegum aðgerðum, ef fyrirtækinu býður svo við að horfa.

Ef breyttar afskriftareglur eru vegnar á móti umræddri aukningu hlutfjár kemur í ljós að ekki er um stórvægilega breytingu að ræða á heildina litið úr þessum tveimur þáttum.

Rafskautaverksmiðja — engin hagkvæmniathugun.

Í „bréfi um samkomulag“ frá 5. nóv. 1984 sem fylgdi 3. viðauka segir m.a.:

„Eigi síðar en 1. janúar 1985 mun Alusuisse hefjast handa um forathugun á hagkvæmni þess að koma upp rafskautaverksmiðju við bræðsluna sjálfa í samræmi við málsgrein 2.4 í bráðabirgðasamningnum.“

Á fundum iðnaðarnefndar neðri deildar hefur verið innt eftir efndum á þessu ákvæði. Þar hafa fulltrúar iðnaðarráðherra upplýst að *ekkert hafi verið að gert til að standa við þetta samkomulag*. Segir það sína sögu um hvernig Alusuisse metur slíkar bókanir og loforð gagnvart íslenskum stjórnvöldum.

Hér er leitað staðfestingar Alþingis á 4. viðauka við álsamninginn frá 1966. Sá samningur var í upphafi afar slæmur fyrir Ísland þótt þeir sem að honum stóðu hafi getað fært fram sér til málsbóta að um frumraun hafi verið að ræða á þessu sviði. Síðan hafa þrívægis verið gerðar breytingar á samningnum, þ.e. 1969, 1975 og 1984. Með engri þeirra hefur íslenskum samningamönnum tekist að bæta fyrir það sem hallaði á Ísland í upphafi. Þó

ættu menn að vera reynslunni ríkari, m.a. eftir 2. viðauka frá árinu 1975. Þá töldu íslenskir samninganefndarmenn með Jóhannes Nordal og Steingrím Hermannsson í fararbroddi sig hafa náð miklum árangri, bæði varðandi raforkuverð og skatta. Þegar ríkisendurskoðun gerði á því tölulega úttekt fyrir iðnaðarráðuneytið í ársbyrjun 1983 *hvað tapast hefði* vegna breyttra skattareglna á árunum 1975—1982 kom í ljós að sú upphæð var ívið hærri en greiðslur vegna hækkunar á raforkuverði á sama tíma. Önnur atriði voru öll hagstæð Alusuisse svo að *heildarniðurstaðan var ótvírætt Alusuisse í vil*.

Því miður stefnir í sömu niðurstöðu út úr 3. viðauka sem lögfestur var fyrir ári, að viðbættum hinum fjórða sem ríkisstjórnin leitar hér staðfestingar á. *Enn er það á valdi Alþingis að skakka þennan leik*. Því hvet ég alþingismenn til að kynna sér rækilega fyrirbyggjandi samning og sameinast um að fella frumvarpið.

Alþingi, 10. des. 1985.

Hjörleifur Guttormsson.

Fylgiskjal I.

RÍKISENDURSKOÐUN

Hr. alþingismaður
Hjörleifur Guttormsson,
Alþingi.

19. nóv. 1985.

Að beiðni yðar, hr. alþingismaður, hefur ríkisendurskoðunin yfirreiknað tvær töflur varðandi skattgreiðslur Ísals, samanburð á þeim reglum sem gilt hafa og þeim sem nýlega hefur verið samið um að gilda eigi frá og með 1. janúar 1985.

Ekki verður annað séð en að útreikningur í nefndum töflum sé réttur.

Mismunur sá, sem er á þessum útreikningum og á útreikningi, sem fylgdi minnisblaði ríkisstjórnarinnar frá 17. júlí í sumar, er ekki skýrður, nema verið geti um mismunandi upphækkunar á aukastöfum að ræða.

F. h. r.

Halldór V. Sigurðsson.

Sveinn Arason.

Tafla 1

Skattgreiðslur Ísal. Samanburður núgildandi og nýrra reglna. 20% í Varasjóð í báðum tilvikum.
Framleiðsla 85 þús. tonn á ári.

Skattgreiðslur (M.USD)

Núgildandi samningar

Álverð (cent/lbs)

Hagnaður	50	70	100	200	Nýtt samk.lag*
USD					
-2.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
0.0	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
2.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
5.0	2.1.	2.2.	2.2.	2.2	1.7
7.5	2.1	2.7	3.3	3.3	2.1
10.0	2.8	2.8	3.5	4.4	2.9
12.5	3.5	3.5	3.5	5.5	3.7
15.0	4.2	4.2	4.2	6.0	4.5
17.5	4.9	4.9	4.9	6.0	5.4

*Athugið, að síðari tölur í þessum dálki eru heldur lægri en þær, sem birtar voru í minnisgrein Iðnaðarráðuneytisins frá 17.7. 1985. Munurinn er enn óskýrður.

Tafla 2

Skattgreiðslur Ísal. Samanburður núgildandi og nýrra reglna. Ekkert í varasjóð samkvæmt gildandi reglum, en 20% samkvæmt nýjum reglum.
Framleiðsla 85 þús. tonn á ári.

Skattgreiðslur (M.USD)
Núgildandi samningar
Álverð (cent/lbs)

Hagnaður USD	50	70	100	200	Nýtt Samk.lag*
-2.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
0.0	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
2.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
5.0	2.1	2.7	2.7	2.7	1.7
7.5	2.6	2.7	3.5	4.1	2.1
10.0	3.5	3.5	3.5	5.5	2.9
12.5	4.4	4.4	4.4	6.0	3.7
15.0	5.3	5.3	5.3	6.0	4.5
17.5	6.1	6.1	6.1	6.1	5.4

*Athugið, að síðustu tölurnar í þessum dálki eru heldur lægri en þær, sem birtar voru í minnisgrein Iðnaðarráðuneytisins frá 17.7. 1985. Munurinn er enn óskýrður.

Fylgiskjal II.

FRAMLEIDSLUMAGN ER: 85.0 PUS. TONN
20% HAGNADAR I SKATTFRJALSAN VARASJOD

NUGILDANDI SKATTKERFI

SKATTUR I M.USD

HAGN	ALVERD (USD/PUND)										
M.USD	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90	0.95	1.00
0.00	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
0.50	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
1.00	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
1.50	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
2.00	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
2.50	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
3.00	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
3.50	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70	1.70
4.00	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76
4.50	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98
5.00	2.08	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20
5.50	2.08	2.25	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42
6.00	2.08	2.25	2.42	2.57	2.64	2.64	2.64	2.64	2.64	2.64	2.64
6.50	2.08	2.25	2.42	2.57	2.72	2.85	2.86	2.86	2.86	2.86	2.86
7.00	2.08	2.25	2.42	2.57	2.72	2.85	2.98	3.08	3.08	3.08	3.08
7.50	2.10	2.25	2.42	2.57	2.72	2.85	2.98	3.10	3.23	3.30	3.30
8.00	2.24	2.25	2.42	2.57	2.72	2.85	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
8.50	2.38	2.38	2.42	2.57	2.72	2.85	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
9.00	2.52	2.52	2.52	2.57	2.72	2.85	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
9.50	2.66	2.66	2.66	2.66	2.72	2.85	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
10.00	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	2.85	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
10.50	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.98	3.10	3.23	3.36	3.49
11.00	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.10	3.23	3.36	3.49
11.50	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.23	3.36	3.49
12.00	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.49
12.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
13.00	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64
13.50	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78
14.00	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92
14.50	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06
15.00	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20

NYTT SKATTKERFI

HAGN M. USD	SKATTUR M. USD
0.00	1.70
0.50	1.70
1.00	1.70
1.50	1.70
2.00	1.70
2.50	1.70
3.00	1.70
3.50	1.70
4.00	1.70
4.50	1.70
5.00	1.70
5.50	1.70
6.00	1.70
6.50	1.82
7.00	1.96
7.50	2.10
8.00	2.25
8.50	2.41
9.00	2.57
9.50	2.73
10.00	2.89
10.50	3.05
11.00	3.21
11.50	3.37
12.00	3.53
12.50	3.69
13.00	3.85
13.50	4.01
14.00	4.17
14.50	4.33
15.00	4.49

MISMUNUR SKATTKERFA:
 SKATTUR SAMKVÆMT NYJU SKATTKERFI - SKATTUR SAMKVÆMT GILDANDI SKATTKERFI

HAGN	ALVERD (USD/PUND)										
M.USD	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90	0.95	1.00
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4.00	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06	-0.06
4.50	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28	-0.28
5.00	-0.38	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
5.50	-0.38	-0.55	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72	-0.72
6.00	-0.38	-0.55	-0.72	-0.87	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94	-0.94
6.50	-0.26	-0.43	-0.60	-0.75	-0.90	-1.03	-1.04	-1.04	-1.04	-1.04	-1.04
7.00	-0.12	-0.29	-0.46	-0.61	-0.76	-0.89	-1.02	-1.12	-1.12	-1.12	-1.12
7.50	0.00	-0.15	-0.32	-0.47	-0.62	-0.75	-0.88	-1.00	-1.13	-1.20	-1.20
8.00	0.01	-0.01	-0.18	-0.32	-0.47	-0.60	-0.73	-0.86	-0.98	-1.11	-1.24
8.50	0.03	0.03	-0.02	-0.16	-0.31	-0.44	-0.57	-0.70	-0.82	-0.95	-1.08
9.00	0.05	0.05	0.05	0.00	-0.15	-0.28	-0.41	-0.54	-0.66	-0.79	-0.92
9.50	0.07	0.07	0.07	0.07	0.01	-0.12	-0.25	-0.38	-0.50	-0.63	-0.76
10.00	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.04	-0.09	-0.22	-0.34	-0.47	-0.60
10.50	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.07	-0.05	-0.18	-0.31	-0.44
11.00	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.11	-0.02	-0.15	-0.28
11.50	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.14	0.01	-0.12
12.00	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.04
12.50	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19
13.00	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21
13.50	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23
14.00	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
14.50	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27
15.00	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29

Fylgiskjal III.

FRAMLEIDSLUMAGN ER: 75.0 PUS. TONN
20% HAGNADAR I SKATTFRJALSAN VARASJOD

NUGILDANDI SKATTKERFI

SKATTUR I M.USD

HAGN	ALVERD (USD/PUND)										
M.USD	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90	0.95	1.00
0.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
0.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
1.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
2.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
2.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
3.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
3.50	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54	1.54
4.00	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76	1.76
4.50	1.84	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98	1.98
5.00	1.84	1.99	2.14	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	2.20
5.50	1.84	1.99	2.14	2.27	2.40	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42	2.42
6.00	1.84	1.99	2.14	2.27	2.40	2.51	2.63	2.64	2.64	2.64	2.64
6.50	1.84	1.99	2.14	2.27	2.40	2.51	2.63	2.74	2.85	2.86	2.86
7.00	1.96	1.99	2.14	2.27	2.40	2.51	2.63	2.74	2.85	2.96	3.08
7.50	2.10	2.10	2.14	2.27	2.40	2.51	2.63	2.74	2.85	2.96	3.08
8.00	2.24	2.24	2.24	2.27	2.40	2.51	2.63	2.74	2.85	2.96	3.08
8.50	2.38	2.38	2.38	2.38	2.40	2.51	2.63	2.74	2.85	2.96	3.08
9.00	2.52	2.52	2.52	2.52	2.52	2.52	2.63	2.74	2.85	2.96	3.08
9.50	2.66	2.66	2.66	2.66	2.66	2.66	2.66	2.74	2.85	2.96	3.08
10.00	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	2.80	2.85	2.96	3.08
10.50	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.94	2.96	3.08
11.00	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08	3.08
11.50	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22
12.00	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36	3.36
12.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
13.00	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64	3.64
13.50	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78	3.78
14.00	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92	3.92
14.50	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06	4.06
15.00	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20	4.20

NYTT SKATTKERFI

HAGN M.USD	SKATTUR M.USD
-----	-----
0.00	1.50
0.50	1.50
1.00	1.50
1.50	1.50
2.00	1.50
2.50	1.50
3.00	1.50
3.50	1.50
4.00	1.50
4.50	1.50
5.00	1.50
5.50	1.54
6.00	1.68
6.50	1.82
7.00	1.96
7.50	2.10
8.00	2.25
8.50	2.41
9.00	2.57
9.50	2.73
10.00	2.89
10.50	3.05
11.00	3.21
11.50	3.37
12.00	3.53
12.50	3.69
13.00	3.85
13.50	4.01
14.00	4.17
14.50	4.33
15.00	4.49

MISMUNUR SKATTKERFA:

SKATTUR SAMKVÆMT NYJU SKATTKERFI - SKATTUR SAMKVÆMT GILDANDI SKATTKERFI

HAGN	ALVERD (USD/PUND)										
M.USD	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90	0.95	1.00
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.50	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04	-0.04
4.00	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26	-0.26
4.50	-0.34	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48	-0.48
5.00	-0.34	-0.49	-0.64	-0.70	-0.70	-0.70	-0.70	-0.70	-0.70	-0.70	-0.70
5.50	-0.30	-0.45	-0.60	-0.73	-0.86	-0.88	-0.88	-0.88	-0.88	-0.88	-0.88
6.00	-0.16	-0.31	-0.46	-0.59	-0.72	-0.83	-0.95	-0.96	-0.96	-0.96	-0.96
6.50	-0.02	-0.17	-0.32	-0.45	-0.58	-0.69	-0.81	-0.92	-1.03	-1.04	-1.04
7.00	0.00	-0.03	-0.18	-0.31	-0.44	-0.55	-0.67	-0.78	-0.89	-1.00	-1.12
7.50	0.00	0.00	-0.04	-0.17	-0.30	-0.41	-0.53	-0.64	-0.75	-0.86	-0.98
8.00	0.01	0.01	0.01	-0.02	-0.15	-0.27	-0.38	-0.49	-0.60	-0.72	-0.83
8.50	0.03	0.03	0.03	0.03	0.01	-0.11	-0.22	-0.33	-0.44	-0.56	-0.67
9.00	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	-0.06	-0.17	-0.28	-0.40	-0.51
9.50	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	0.07	-0.01	-0.12	-0.24	-0.35
10.00	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.09	0.04	-0.08	-0.19
10.50	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.11	0.09	-0.03
11.00	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13
11.50	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15
12.00	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17
12.50	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19	0.19
13.00	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21	0.21
13.50	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23
14.00	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
14.50	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27	0.27
15.00	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29	0.29

Fylgiskjal IV.

10.12.1985

SAMNINGANEFND UM STÓRIDJU

ÁHRIF SKATTSTOFNSBREYTINGAR Á NOKKUR DÆMI UM AFKOMU OG SKATT- GREIÐSLUR ÍSALS MIDAD VÍÐ MISUNANDI ÁLVERÐ, DAGS. 3. DESEMBER 1985.

Allar tölur í milljónum dala, nema álverð.
Munad getur einum í aukastaf vegna skerðingar.

Framleiðslumagn, tonn 85000

	40	45	50	55	60	65	70	75	80	90	100	110	150	200
Alverð, cent á pund:	75,4	84,8	94,3	103,7	113,1	122,5	132,0	141,4	150,8	169,7	188,5	207,4	282,8	377,0
Söluverðmæti með álagi	3,4	3,8	4,2	4,7	5,1	5,5	5,9	6,4	6,8	7,6	8,5	9,3	12,7	17,0
Sölukostnaður	69,9	73,6	77,4	81,2	85,4	90,0	94,6	99,3	104,0	113,3	122,6	130,2	160,1	197,5
Framleiðslukostnaður	1,6	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6	2,8	3,0	3,2	3,6	4,0	4,4	5,9	7,9
bóknun v/tækniaðstoðar	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9
Afskrifðir og vextir														
Hagnaður fyrir skatt	-12,4	-7,3	-2,3	2,8	7,4	11,6	15,7	19,8	24,0	32,3	40,6	50,6	91,1	141,7
Varasjóðstillag	,0	,0	,0	,6	1,5	2,3	3,1	4,0	4,8	6,5	8,1	10,1	18,2	28,3
Skattskyldur hagnaður	-12,4	-7,3	-2,3	2,2	5,9	9,2	12,6	15,9	19,2	25,8	32,5	40,5	72,9	113,4
skv.nýjum skattstofni	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8	-9,8
Breyting á skattstofni	-22,2	-17,1	-12,1	-7,0	-2,4	1,8	5,9	10,0	14,2	22,5	30,8	40,8	81,3	131,9
Hagnaður fyrir skatt	,0	,0	,0	,0	,0	0,4	1,2	2,0	2,8	4,5	6,2	8,2	16,3	26,4
Varasjóðstillag	-22,2	-17,1	-12,1	-7,0	-2,4	1,4	4,7	8,0	11,4	18,0	24,6	32,6	65,0	105,5
Skattskyldur hagnaður														
skv. gömlum skattstofni	1,7	1,7	1,7	1,7	2,1	3,4	4,7	6,2	7,7	11,1	14,7	19,1	37,0	59,
Skattur samkvæmt nýjum samningi	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	2,6	2,9	4,0	6,3	8,6	11,4	22,8	36,9
Skattur samkvæmt gömlum samningi	,0	,0	,0	,0	0,4	1,7	2,1	3,3	3,7	4,8	6,1	7,7	14,2	22,3
Mismunur á skattgreiðslum														

SAMNINGANEFND UM STÓRIÐJU.

09.12.1985

ÁHRIF BREYTINGA Á SKATTSTOFNI ÍSALS Á
FRAMLEIÐSLUGJALD ÁRANNA 1980 - 1984.

Milljónir \$.

	Skattskyld tonn	Raunverulega greitt	Framl.gjald skv. nýjum samningi	Mismun.
	-----	-----	-----	-----
		1)	2)	
1980	67.415	2.3	4.9	2.6
1981	76.163	1.5	1.5	0
1982	75.141	1.5	1.5	0
1983	82.522	1.7	1.7	0
1984	78.789	1.6	2.3	0.7
		-----	-----	-----
		8.6	11.9	

Mismunur = hærri greiðsla
samkvæmt nýjum samningi
er 38,4% hærri eða

3,3

- 1) Ísal notfærði sér ekki rétt sinn til að leggja í varasjóð.
- 2) Hér er gert ráð fyrir að fyrirtækið hefði notfært sér rétt til að leggja í varasjóð 20% af tekjum, en án varasjóðstillags hefði skatturinn orðið \$6.3 milljónir.

Fylgiskjal V.

ALUMINUM PRICES AND PRODUCTION COSTS

1985 MID-YEAR UPDATE	75	76	77	78	79	80	81
ALUMINUM METAL							
PRICES:							
LME CASH PRICE, CENTS/LB	31.66	39.82	45.36	47.84	72.70	80.48	57.25
% CHANGE	-27.11	25.77	13.90	5.48	51.96	10.70	-28.86
ALCAN REALISED PRICE, CENTS/LB	35.73	38.43	46.20	48.76	60.64	75.42	70.19
% CHANGE	2.67	7.56	20.22	5.54	24.36	24.37	-6.93
LME PRICE, CENTS/LB, 1980\$	44.98	53.76	57.87	56.84	79.48	80.57	52.29
% CHANGE	-33.28	19.52	7.64	-1.77	39.82	1.37	-35.11
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, CENTS/LB	45.56	50.07	51.70	56.23	63.58	72.62	78.24
% CHANGE	9.93	9.91	3.26	8.75	13.08	14.21	7.75
VARIABLE COSTS - FLOOR, CENTS/LB	32.27	36.45	37.40	40.01	44.59	47.35	45.63
% CHANGE	7.89	12.97	2.60	6.97	11.46	6.18	-3.63
ALUMINA							
PRICES:							
REPRESENTATIVE PRICE, \$/TONNE	130.00	155.00	160.00	185.00	220.00	215.00	170.00
% CHANGE	8.33	19.23	3.23	15.63	18.92	-2.27	-20.93
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, \$/TONNE	153.03	161.94	176.59	188.88	217.38	265.69	308.72

	82	83	84	85	86	87	88
ALUMINUM METAL							
PRICES:							
LME CASH PRICE, CENTS/LB	44.95	65.20	56.74	49.64	63.64	72.10	57.51
% CHANGE	-21.48	45.05	-12.97	-12.53	28.22	13.30	-20.24
ALCAN REALISED PRICE, CENTS/LB	51.90	60.70	64.24	53.65	68.02	74.63	61.92
% CHANGE	-26.06	16.96	5.83	-16.48	26.77	9.71	-17.03
LME PRICE, CENTS/LB, 1980\$	38.72	54.10	45.37	38.20	46.98	50.80	38.44
% CHANGE	-25.94	39.71	-16.13	-15.81	22.98	8.14	-24.33
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, CENTS/LB	79.71	76.80	82.13	80.05	85.08	90.35	89.93
% CHANGE	1.88	-3.66	6.95	-2.54	6.27	6.20	-0.47
VARIABLE COSTS - FLOOR, CENTS/LB	47.12	48.01	48.83	50.21	54.08	57.77	57.08
% CHANGE	3.26	1.90	1.70	2.83	7.69	6.83	-1.20
ALUMINA							
PRICES:							
REPRESENTATIVE PRICE, \$/TONNE	170.00	170.00	170.00	164.70	190.80	212.08	171.14
% CHANGE	0.00	0.00	0.00	-3.12	15.85	11.15	-19.30
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, \$/TONNE	299.02	283.86	296.47	279.99	297.72	312.69	312.46

	89	90	91	92	93	94	95
ALUMINUM METAL							
PRICES:							
LME CASH PRICE, CENTS/LB	76.69	98.71	104.88	85.56	96.36	109.73	128.97
% CHANGE	33.34	28.71	6.25	-18.42	12.62	13.88	17.53
ALCAN REALISED PRICE, CENTS/LB	80.49	100.88	105.82	91.07	98.58	107.93	121.38
% CHANGE	30.00	25.32	4.90	-13.94	8.25	9.49	12.46
LME PRICE, CENTS/LB, 1980\$	48.34	59.12	59.65	46.31	49.30	53.46	60.63
% CHANGE	25.76	22.29	0.91	-22.38	6.46	8.45	13.40
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, CENTS/LB	98.58	108.04	112.18	112.69	117.26	123.04	131.32
% CHANGE	9.62	9.60	3.83	0.46	4.05	4.93	6.73
VARIABLE COSTS - FLOOR, CENTS/LB	64.28	72.94	77.58	76.67	81.39	86.64	93.62
% CHANGE	12.62	13.46	6.36	-1.16	6.16	6.44	8.06
ALUMINA							
PRICES:							
REPRESENTATIVE PRICE, \$/TONNE	230.86	306.40	332.22	284.82	308.99	338.94	382.19
% CHANGE	34.90	32.72	8.43	-14.27	8.49	9.69	12.76
COSTS OF PRODUCTION:							
TOTAL COSTS - TARGET, \$/TONNE	336.10	357.89	365.41	368.18	378.28	391.87	412.52

Fylgiskjal VI.

Ragnar Arnason: Áætlun rekstrarafkoma og skattgreiðslur Ísals.

Hér fara á eftir dæmi um rekstrarafkomu Ísals og skattgreiðslur miðað við tvö mismunandi skattkerfi. Annars vegar er miðað við núgildandi skattkerfi (sbr. aðalsamning og 1., 2. og 3. viðauka við hann). Hins vegar er miðað við skattkerfi það sem felst í frumvarpi til laga að 4. viðauka við aðalsamning.

Meðfylgjandi mat á rekstrarafkomu Ísals byggist á upplýsingum um rekstrarstærðir fyrirtækisins (fyrirliggjandi í iðnaðarráðuneytinu) á liðnum árum, einkum 1984. Vegna tilmæla iðnaðarráðuneytisins um leynd á viðskiptalegum upplýsingum um Ísal eru tédar rekstraráætlanir hér birtar á tiltölulega samandregnu formi.

Nokkur óvissa ríkir um verð á afurðum Ísals (álverð á heimsmarkaði) á komandi árum. Af þeim sökum eru meðfylgjandi reikningar miðaðir við allmörg mismunandi álverð á bilinu 0,55—0,90 USD á pund miðað við verðlag á miðju yfirstandandi ári. Margt bendir hins vegar til (m. a. framleiðslukostnaður í öðrum álverum) að álverð á næstu árum verði á neðri hluta þessa bils, þ. e. undir 0,75 USD á pund að raungildi.

Þar sem ætla má að skattkerfin sjálf hafi áhrif á skattstofnana eru reiknuð tvö mismunandi grunnæmi. Fyrri dæmið miðast við áætlaðan skattstofn samkvæmt þeim nýju skattareglum sem gerð er tillaga um í frumvarpinu. Það síðara miðast við áætlaðan skattstofn samkvæmt gildandi skattareglum. Mismunur hinna tveggja skattstofna er einkum talinn felast í (i) mismunandi hráefnaverði, (ii) mismunandi afskriftum fastafjármuna og (iii) mismunandi fjármagnskostnaði. Forsendur reikninganna eru raktar í nánari atriðum hér á eftir.

Rétt er að ítreka að meðfylgjandi reikninga ber að skoða sem dæmi – ekki spár.

Nokkrar mikilvægar forsendur.

Meðal forsendna reikninganna eru eftirfarandi:

- (1) Söluþrestnaður: 4,5% af söluverðmæti (4,9% 1984).
- (2) Hráefniskostnaður:
Nýja skattkerfið: 41,5% af söluverðmæti.
Gildandi skattkerfi: 40,5% af söluverðmæti.
(Hráefniskostnaður 1984 var 43,3% af söluverðmæti og 54,5% árið 1981).
- (3) Orkukostnaður: Samkvæmt 3. viðauka við aðalsamning.
- (4) Laun og stjórnun: 16,5% M.USD.
(Var 18 M.USD. 1981 og 14 M.USD 1984.)
- (5) Annar framleiðslukostnaður: 11 M.USD.
(Var 12 M.USD. 1981 og 9,8 M.USD 1984.)
- (6) Tæknigjald: 2,1% af söluverðmæti. (2,1% 1984.)
- (7) Afskriftir:

Nýja skattkerfið: 8,9 M.USD.

Gildandi skattkerfi: 6,4 M.USD.

(Rétt er að benda á að tédar afskriftir miðast í báðum tilfellum við núverandi fastafé fyrirtækisins. Á komandi árum má reikna með nokkrum fjárfestingum, m. a. til viðhalds.

Rekstrarafkoman er því ofmetin að þessu leyti í báðum dæmunum.)

(8) Fjármagnskostnaður:

Nýja skattkerfið: 5,5 M.USD.

Gildandi skattkerfi: 7,9 M.USD.

(Fjármagnskostnaður 1984 var um 7,3 M.USD. Meðalvextir voru um 5,6%. Vaxtalækkun vegna nýs fjármagns samkvæmt nýju skattkerfi er metin á 2,4 M.USD árlega (0.06*40 M.USD). Vextir á fjármagnspörf vegna áætlaðs taps 1985 eru áætlaðir 0.6 M.USD árlega.)

Rekstrarafkoma_og_skattgreiðslur_ISAL.

1. Nýtt_Skattkerfi_og_Samsvarandi_Skattstofn.

Framleiðslumagn: 85.000 tonn árlega.

Rekstarstærðir í M.USD

	Alverð, USD á pund.							
	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90
Tekjur:								
Sala, nettó:	99.	108.	117.	126.	135.	144.	153.	162.
Gjöld:								
Hráefni:	43.0	46.9	50.8	54.7	58.6	62.6	66.5	70.3
Orka:	16.5	17.0	17.9	18.8	19.7	20.6	21.6	22.5
Laun/stjórn.:	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5
Annar kostn.:	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0
Tæknigjald:	2.2	2.4	2.6	2.8	3.0	3.2	3.4	3.6
Afskriftir:	8.9	8.9	8.9	8.9	8.9	8.9	8.9	8.9
Fjárm.kostn.:	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5	5.5
Gjöld alls:	103.6	108.2	113.2	118.2	123.2	128.3	133.4	138.3
Hagn. f. skatt:	-4.6	-0.2	3.8	7.8	11.8	15.7	19.6	23.7
Skattgreiðslur:								
A. Nýtt kerfi:	1.70	1.70	1.70	2.18	3.46	4.79	6.19	7.61
B. Eldra kerfi:	1.70	1.70	1.70	2.72	3.30	4.40	5.49	6.64
Mismunur (A-B):	0.00	0.00	0.00	-0.54	0.16	0.39	0.70	0.97

Rekstrarafkoma_og_skattgreiðslur_ISAL.

2. Gildandi_Skattkerfi_og_Samsvarandi_Skattstofn.

Framleiðslumagn: 85.000 tonn árlega.

Rekstarstærðir í M.USD

	Alverð, USD á pund.							
	0.55	0.60	0.65	0.70	0.75	0.80	0.85	0.90
Tekjur:								
Sala, nettó:	99.	108.	117.	126.	135.	144.	153.	162.
Gjöld:								
Hráefni:	42.0	45.8	49.6	53.3	57.2	61.1	64.9	68.6
Orka:	16.5	17.0	17.9	18.8	19.7	20.6	21.6	22.5
Laun/stjórn.:	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5	16.5
Annar kostn.:	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0
Tæknigjald:	2.2	2.4	2.6	2.8	3.0	3.2	3.4	3.6
Afskriftir:	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4	6.4
Fjárm.kostn.:	7.9	7.9	7.9	7.9	7.9	7.9	7.9	7.9
Gjöld alls:	102.5	107.0	111.9	116.7	121.7	126.7	131.7	136.5
Hagn. f. skatt:	-3.5	1.0	5.1	9.3	13.3	17.3	21.3	25.5
Skattgreiðslur:								
A. Nýtt kerfi:	1.70	1.70	1.70	2.66	3.94	5.37	6.81	8.33
B. Eldra kerfi:	1.70	1.70	2.24	2.72	3.72	4.84	5.96	7.14
Mismunur (A-B):	0.00	0.00	-0.54	-0.06	0.22	0.52	0.84	1.19

Samanburður Skattkerfa: Yfirlit.

Niðurstöður framangreindra reikninga má draga saman í eftirfarandi töflu, sem sýnir væntanlegar skatttekjur hvers kerfis fyrir sig á grundvelli viðkomandi skattstofns. Taflan tekur m.ö.o. tillit til bæði mismunandi skattstofns og skattstiga kerfanna.

Væntanlegar skatttekjur M.USD			
Alverð USD/pund	A	B	Mismunur (A-B)
	Nýtt Skattkerfi	Gildandi Skattkerfi	
0.55	1.70	1.70	0.00
0.60	1.70	1.70	0.00
0.65	1.70	2.24	-0.54
0.70	2.18	2.72	-0.54
0.75	3.46	3.72	-0.26
0.80	4.79	4.84	-0.05
0.85	6.19	5.96	0.23
0.90	7.61	7.14	0.47

Samtals:			-0.69 M.USD
			=====

Fylgiskjal VII.

Um mat á fastafjármunum Ísals.

Að beiðni Ísals voru fastafjármunir fyrirtækisins í árslok 1984 metnar af ráðgjafarfyrirtækinu American Appraisal. Niðurstaða matsins var, að markaðsverð eignanna (fair market value) væri 89 226 000 bandaríkjadalir. Markaðsverð er í skýrslu fyrirtækisins skilgreint sem það verð sem kaupandi, sem ætlaði sér að halda rekstri áfram, væri tilbúinn til að greiða seljanda við óþvingaðar aðstæður.

Heildareigninni var skipt í marga matshluta og var hver þeirra sérstaklega metinn þannig að áætlað var hvert væri endurbyggingarverð nýs sambærilegs fjármunar (cost of reproduction, new). Þá var metið hver væri hæfilegur endingartími á hvern matshluta í því ástandi sem þeir voru í árslok 1984. Markaðsverðið var síðan fengið með hliðsjón af hlutfalli rýrnunar til ársloka 1984 og eftirstöðvar líftíma eignanna á sama tíma.

Talið var að meðaleftirstöðvar líftíma eignanna væru um 10 ár. Rúmlega 80% af matsverðinu eru fjórir matshlutar og líftími þeirra er frá 8–14 ár.

Að mínu mati er umrædd skýrsla fagmannlega unnin og ég tel því að niðurstaðan um matið sé raunhæf.

Reykjavík, 4. desember 1985.

Stefán Svavarsson.